

En svensk Asienpolitik

Sammanfattning

I mars 1999 överlämnade regeringen skrivelsen *Framtid med Asien. En svensk Asienstrategi inför 2000-talet* (skr. 1998/99:61) till riksdagen. I detta betänkande behandlas regeringens uppdatering av Asienstrategin – skrivelse 2005/06:57 *En svensk Asienpolitik*. I skrivelsen redovisar regeringen sin Asienpolitik inom ett antal viktiga områden. Utgångspunkten är Sveriges intressen i internationella frågor, önskan att främja Sveriges välfärd genom sysselsättning och tillväxt samt de asiatiska ländernas egna mål och behov.

I betänkandet behandlas också två följdmotioner på skrivelsen samt ett antal motioner från allmänna motionstiderna hösten 2002, 2004 och 2005. Dessa motioner handlar bl.a. om den svenska Asienpolitiken, demokrati och de mänskliga fri- och rättigheterna, Burma, Kina och Taiwan.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna och att skrivelsen läggs till handlingarna.

Till betänkandet är fogat 6 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Bakgrund	6
En svensk Asienpolitik	6
Demokrati och de mänskliga fri- och rättigheterna	14
Utvidgning av säkerhetsrådet	17
Bistånd, m.m.	19
Företagens ansvar, m.m.	21
Miljöfrågor	23
Bangladesh	25
Burma	28
Indien	31
Indonesien	35
Kina	37
Taiwan	44
Östtimor	48
Reservationer	52
1. Bistånd, punkt 4 (fp)	52
2. Företagens ansvar, punkt 5 (mp)	53
3. Burma, punkt 7 (fp, mp)	53
4. Tibet, punkt 11 (fp, mp)	54
5. Taiwan, punkt 12 (fp)	55
6. Ett-Kina-politiken, punkt 13 (kd, c)	58
Särskilda yttranden	60
1. En svensk Asienpolitik, punkt 1 (mp)	60
2. Kina, punkt 10 (fp, mp)	61
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	63
Skrivelsen	63
Följdmotioner	63
Motion från allmänna motionstiden hösten 2002	64
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	65
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	70

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En svensk Asienpolitik

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U4 yrkande 1 och 2005/06:U5 yrkandena 1–3 och 8.

2. Demokrati och de mänskliga rättigheterna

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U4 yrkande 3 och 2005/06:U5 yrkande 4.

3. Utvidgning av säkerhetsrådet

Riksdagen avslår motion 2005/06:U4 yrkande 4.

4. Bistånd

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U4 yrkande 6 och 2005/06:U5 yrkande 10.

Reservation 1 (fp)

5. Företagens ansvar

Riksdagen avslår motion 2005/06:U5 yrkandena 6 och 7.

Reservation 2 (mp)

6. Bangladesh

Riksdagen avslår motion 2004/05:U213 yrkandena 1–6.

7. Burma

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U4 yrkande 5 och 2005/06:U225 yrkandena 1–4.

Reservation 3 (fp, mp)

8. Indien

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U308 yrkande 17 i denna del och 2005/06:U255 yrkandena 1, 2, 16 och 19.

9. Indonesien

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U220 och 2005/06:U226.

10. Kina

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U239 yrkandena 3 och 6, 2004/05:U273 yrkandena 1–5 och 7, 2004/05:U308 yrkande 17 i denna del, 2005/06:U248 yrkande 20, 2005/06:U255 yrkandena 4, 12 och 15, 2005/06:U286 yrkandena 3, 5 och 7 samt 2005/06:U289 yrkande 16.

11. Tibet

Riksdagen avslår motion 2005/06:U286 yrkande 6.

Reservation 4 (fp, mp)

12. Taiwan

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U239 yrkandena 2 och 8–10, 2005/06:U4 yrkandena 2 och 7–11, 2005/06:U286 yrkandena 2, 8–11 och 13 samt 2005/06:U387 yrkandena 1 och 4.

Reservation 5 (fp)

13. Ett-Kina-politiken

Riksdagen avslår motion 2005/06:U387 yrkande 3.

Reservation 6 (kd, c)

14. Östtimor

Riksdagen avslår motion 2005/06:U234 yrkandena 1–3.

15. Förenklad motionshantering

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U206 yrkande 6, 2004/05:U201 yrkande 3, 2004/05:U202, 2004/05:U203 yrkandena 1–4, 2004/05:U204 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U205 yrkande 5, 2004/05:U207 yrkandena 1 och 4–7, 2004/05:U208 yrkandena 1–3, 2004/05:U236 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U262, 2004/05:U274 yrkandena 1–3, 2004/05:U292, 2004/05:U295 yrkandena 1–4, 2004/05:U296 yrkandena 1–5, 2004/05:U327 yrkandena 1 och 2, 2005/06:U201, 2005/06:U204, 2005/06:U207 yrkandena 1–3, 2005/06:U211 yrkandena 1 och 4–7, 2005/06:U213, 2005/06:U218, 2005/06:U229 yrkandena 2, 3 och 5–7, 2005/06:U262, 2005/06:U263 yrkandena 1–3, 2005/06:U269 yrkandena 1–3, 2005/06:U302, 2005/06:U342 yrkandena 1–5 och 2005/06:U358 yrkandena 1 och 2.

16. Skrivelse 2005/06:57

Riksdagen lägger skrivelse 2005/06:57 till handlingarna.

Stockholm den 4 maj 2006

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Berndt Ekholm (s), Birgitta Ahlqvist (s), Göran Lindblad (m), Kaj Nordquist (s), Agne Hansson (c), Ewa Björling (m), Veronica Palm (s), Lotta Hedström (mp), Anita Johansson (s), Rosita Runegrund (kd), Sermin Özurküt (v), Gabriel Romanus (fp), Agneta Gille (s), Nina Lundström (fp) och Britta Rådström (s).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

I mars 1999 överlämnade regeringen skrivelsen *Framtid med Asien. En svensk Asienstrategi inför 2000-talet* (skr. 1998/99:61) till riksdagen. Utrikesutskottet behandlade strategin i betänkande 1998/99:UU11. Strategin har sedan den antogs av riksdagen varit vägledande för regeringens Asienpolitik. Huvudbudskapet i den ursprungliga Asienstrategin var att Asien som region var av klart växande betydelse och att det var i Sveriges intresse att bredda och fördjupa relationerna. Våren 2002 gjordes en uppdatering – *Framtid med Asien – en uppföljning av regeringens Asienstrategi* (Ds 2002:24). Det har nu gått tre år och utvecklingen i Asien går fort. Regeringen gör därför i skrivelse 2005/06:57 *En svensk Asienpolitik* en ny tillbakablick och uppdatering av strategin.

I skrivelsen redovisar regeringen sin Asienpolitik inom ett antal viktiga områden: demokrati och mänskliga rättigheter, handel och investeringar, utvecklingssamarbete, miljö, forskning, utbildning, folkrörelser, gränsöverskridande nätverk och kultur, information och Sverigefrämjande. Utgångspunkten är Sveriges intressen i internationella frågor, önskan att främja Sveriges välfärd genom sysselsättning och tillväxt samt de asiatiska ländernas egna mål och behov.

En svensk Asienpolitik

Skrivelsen

Asienstrategin omfattar Afghanistan och länderna öster därom. I skrivelsen ges inledningsvis en bild av Asiens växande roll i världen. Sedan analyseras de senaste tre årens utveckling med avseende på Asienstrategins fem huvudteman (ekonomisk utveckling, fattigdom, miljö, demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet, samt säkerhetspolitisk utveckling). Regeringen redogör sedan för de åtgärder som genomförts under de senaste tre åren och presenterar en uppdaterad Asienstrategi för de kommande tre åren. Avslutningsvis ger regeringen sin syn på länder och ekonomier i Asien och Sveriges bilaterala relationer med dessa.

I skrivelsen påpekar regeringen inledningsvis att Asienstrategin, som täcker flera politikområden, utgör ett tillfälle till en helhetssyn på den svenska politiken gentemot Asien. Denna politik skall ses i ljuset av den av riksdagen i december 2003 beslutade svenska politiken för global utveckling (PGU). Politiken för global utveckling innebär att det i arbetet med bilaterala och regionala frågor i Asien skall identifieras processer och frå-

gor där Sverige inom olika politikområden kan bidra till målet En rättvis och hållbar global utveckling. Insatser inom olika politikområden skall komplettera och förstärka varandra och ansträngning skall göras för att undvika att insatser motverkar varandra. Likaså är samverkan över nationsgränser, inte minst inom EU, av vikt för att politiken skall få ordentligt genomslag. Asienstrategin ger tillfälle att säkerställa att Sveriges agerande inom olika politikområden är förenligt med det övergripande målet En rättvis och hållbar global utveckling. Dessutom ger den en översikt över möjligheter till samverkan med andra bilaterala, regionala och multilaterala aktörer.

Regeringen anser att flertalet av de mål som fastslogs i den ursprungliga Asienstrategin fortfarande är relevanta och att skälen för att fördjupa relationerna med Asien ytterligare har förstärkts.

Eftersom Asien inte är en enhet i annat än geografisk mening kräver fördjupade relationer långsiktiga och diversifierade satsningar som omfattar politiska relationer, handels- och investeringsfrämjande, utvecklingssamarbete, miljösamarbete, forskningssamarbete och utbildning, folkrörelsekontakter, kultursamarbete och information och Sverigefrämjande. Regeringen presenterar följande slutsatser i skrivelsen:

1. Ett tätare och bredare besöksutbyte är ett viktigt led i arbetet med att öka förståelsen för regionen och dess förändringar samt att bredda och fördjupa det ömsesidiga samarbetet med Asien.
2. Regeringen skall verka för att EU:s närvaro i och relationer med regionen fördjupas och att EU blir en aktiv och engagerad partner. Regeringen skall inom EU driva större samordning och sammanhållning för att med kraft driva målen inom demokrati, mänskliga rättigheter, handel, miljö, hälsa och säkerhetspolitik gentemot länder i Asien.
3. Samstämmigheten mellan olika politikområden skall stärkas i syfte att göra den samlade politiken mer utvecklingsfrämjande. Genom PGU stärks förslagen om ökad samordning och samstämmighet mellan olika politikområden, ökad givarsamordning och harmonisering och ökad uppslutning kring ländernas egna prioriteringar.
4. De förslag som lyftes fram på det ekonomiska området i uppföljningen är fortsatt relevanta. Asiens betydelse i världsekonomin fortsätter att öka vilket understryker vikten av att Sverige och EU verkar för att utveckla de ekonomiska förbindelserna med regionen som helhet.
5. Det finns ett behov av att fortsatt stödja de asiatiska utvecklingsländernas reformarbete och fortsatta integrering i den globala ekonomin. Att utvecklingsländerna kan tillgodogöra sig de möjligheter världshandeln ger är ett av regeringens högst prioriterade mål på den handelspolitiska dagordningen.

6. De förslag som rör fattigdomsbekämpning i den förra uppdateringen äger fortsatt giltighet. Även om merparten av länderna i Asien ser ut att uppnå det första millennieutvecklingsmålet om halverad fattigdom till 2015 lever majoriteten av världens fattiga i Asien, och ett antal länder har problem med att klara övriga millennieutvecklingsmål.
7. Regeringen kommer i sitt samarbete med länderna i Asien även fortsättningsvis att ge hög prioritet åt mänskliga rättigheter och demokrati-frågor. Arbetet syftar till att stödja och förstärka den långsiktiga trend som kan skönjas i Asien mot ökad demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.
8. Miljöfrågorna kommer att kräva fortsatt fokus under lång tid framöver. Sverige måste agera genom alla de kanaler som finns till vårt förfogande. Genomslaget för miljörelaterade insatser förstärks dessutom om man kan finna en kombination med stöd på global, regional och lokal nivå.
9. De förslag som formulerades på det säkerhetspolitiska området i uppföljningen är i dag än mer relevanta. Regeringen finner det angeläget att engagera sig och EU än starkare på detta område, bilateralt liksom genom samarbete inom regionala och internationella organ.
10. I Sverige måste vi fortsätta att överväga hur vi ännu bättre skall tillvarata det mellanfolkliga samarbetet med Asien inom högre utbildning, forskning, folkrörelser och kultur i en värld där den asiatiska kontinenten får allt större betydelse.

Motionerna

I motion 2005/06:U4 (*fp*) yrkande 1 anføres att regeringen bör utarbeta skilda strategier för Kina, Japan, Indien samt en politik för de snabbt växande ekonomierna och en politik för att öka demokratin och välståndet. Bakgrunden är att Folkpartiet anser att regionen kännetecknas av ekonomisk och politisk diversifiering och att regeringens idé om en enhetlig Asienpolitik därför ter sig främmande.

I motion 2005/06:U5 (*mp*) yrkande 1 anføres att regeringen som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik skall återkomma med en systematisk, heltäckande och långsiktig hållbarhetsstrategi för att bemöta det framtida energi- och resursbehovet i länderna i Asien.

I motion 2005/06:U5 (*mp*) yrkandena 2–3 anføres att regeringen som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik skall återkomma med systematiska, heltäckande och långsiktiga människorätts- och nedrustningsstrategier för regionen.

I motion 2005/06:U5 (*mp*) yrkande 8 anføres att regeringen skall återkomma med förslag på åtgärder för att förmå alla asiatiska länder att ratificera ILO:s samtliga konventioner om rättigheter i arbetslivet.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att världens utveckling under det kommande seklet är nära förbunden med den snabba utvecklingen i Asien. Det gäller grundläggande internationella förhållanden som fred och säkerhet, klimatförändringar, demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna, ekonomisk och social utveckling, energiefterfrågan och stabiliteten i världsekonomin. Asiens vikt har ökat i alla dessa sammanhang, en trend som kommer att fortsätta. Utskottet välkomnar Asiens ekonomiska utveckling och konstaterar att den inrymmer en potential för ett högre välstånd, ökat samarbete, större utrymme för samförstånd, och en ökad internationell säkerhet.

De flesta asiatiska länder har anammat en utvecklingsmodell som bygger på exportdriven tillväxt. De har också genomfört reformer som skapat förutsättningar för ökad utrikeshandel. Förutom gradvis handelsliberalisering har dessa reformer ofta omfattat en reformering av det finansiella systemet, stöd till utvecklingen av den privata sektorn och utveckling av exportfrämjande institutioner (marknadsinformation, kvalitetskontroll etc.), utbildningsåtgärder, en växelkurspolitik som gynnat export och åtgärder för att uppmuntra inflöden av direktinvesteringar.

Kombinationen av dessa reformsteg och den rikliga tillgången på relativt välutbildad arbetskraft, låga lönekostnader och hög arbetsproduktivitet har skapat mycket starka konkurrensfördelar i de flesta arbetsintensiva verksamheter. De länder som ligger längst fram i denna reformprocess har också visat en stark förmåga att behålla sin konkurrenskraft även när lönenivåerna stiger.

För en liten och öppen ekonomi som Sverige medför detta stora möjligheter, men också stora utmaningar. Asien kommer sannolikt att bli allt viktigare både som marknad och konkurrent, även inom kunskapsintensiva sektorer. Asiatiska företag blir ledande inom allt fler branscher och Asiens andel av världens humankapital ökar. I den globaliserade ekonomin innebär Asiens framsteg också att konkurrensen om industrietableringar ökar. I Sverige och övriga Europa upplever många att arbetstillfällena försvinner till asiatiska länder.

Länder som Indien och Kina är i dag mycket viktiga handelspartner för EU och USA. Kina och Indien kommer sannolikt att växa fram som ekonomiska stormakter. Studier visar att effekterna av denna tillväxt på den globala ekonomin som helhet är positiva, medan effekterna skiljer sig i hur de påverkar olika länder och sektorer. Möjligheterna och potentialen för svenska och europeiska företag att handla, investera och växa i dessa två stora ekonomier är mycket goda. Kinas och Indiens ökande ekonomiska betydelse innebär sammantaget att de ekonomiska maktförhållandena i världen förändras.

Kinas, Indiens och övriga Asiens utveckling ökar trycket på världens naturresurser. En framtida global utmaning utgörs av Asiens växande andel av världens energikonsumtion. De stigande råoljepriserna får återverkningar på tillväxten hos de flesta länderna i världen. Det internationella energiorganet, IEA, beräknar att Asien år 2030 kommer att ha en större efterfrågan på olja än USA och Kanada tillsammans och svara för 26 % av hela världens efterfrågan på olja. Asien beräknas under tiden fram till dess svara för 42 % av ökningen av världens efterfrågan på energi. Kina köper sedan länge genom sina statsägda bolag rättigheter utomlands i Asien, Mellanöstern och Afrika. På senare tid har detta också förekommit i Central- och Sydamerika, och i Venezuela följdes exemplet snabbt av indiska statsägda bolag. Utskottet menar att händelser de senaste åren visar på att konkurrensen om tillgången till en säker oljetillförsel håller på att bli känslig, inte minst mellan USA och Kina.

Mycket tyder på att Asiens säkerhetspolitiska betydelse kommer att öka. Den snabba ekonomiska tillväxten medför en potential för större politisk och militär styrka. I flera länder finns också en vilja att utnyttja denna möjlighet. Den allmänna avspänning som det kalla krigets slut har medfört för resten av världen har inte lett till en motsvarande militär nedrustning i Asien. Regionens andel av världens militära resurser fortsätter att växa. Asien hade år 1985 enligt årsböckerna från IISS om den militära balansen 10,2 miljoner man under vapen medan hela världen totalt hade 27,1 miljoner man. 1997 hade världens sammanlagda styrkor minskat till 20,4 miljoner man, medan Asien hade 9,2 miljoner man under vapen, en ökning av andelen från en knapp tredjedel till nära hälften. Också i fråga om försvarsutgifterna har Asien ökat sin andel, från en tiondel 1985 till en femtedel år 2000. Ett exempel på den ökade militära uppbyggnaden i Asien är Kina vars försvarsutgifter under de senaste 15 åren i snitt har ökat med 14 % per år.

Det kan i sammanhanget nämnas att utskottet i betänkande 2005/06:UU18 mer ingående har behandlat säkerhetspolitiska frågor.

En framtida ekonomisk osäkerhet återfinns i den amerikanska ekonomins stagnation och dubbla underskott, dvs. både i statsbudgeten och i handelsbalansen. Dessa kan komma att leda till förändringar i den amerikanska ekonomiska politiken vilka i sin tur skulle kunna ha långtgående konsekvenser för de asiatiska ekonomierna. Tänkbara effekter är lägre exportintäkter och växelkursförluster på de stora mängder av amerikanska statspapper som hålls av asiatiska investerare. Globala ekonomiska förhållanden får också politiska konsekvenser. Det ömsesidiga ekonomiska beroendet mellan USA och Kina är exempelvis numera en politisk faktor att ta i beaktande. Utskottet har under mandatperioden studerat frågor om de långsiktiga politiska konsekvenserna av bl.a. underskottet i den ameri-

kanska ekonomin och dollarkursens utveckling. Utrikesutskottet har bl.a. erhållit två föredragningar i ämnet. Utskottet anser att det är motiverat att fortsatt uppmärksamma dessa frågor.

Utskottet menar sammantaget att Sveriges politik på tillämpliga områden bör präglas av en medvetenhet om Asiens ökande betydelse för världens utveckling. Utskottet välkomnar därför det helhetsgrepp som Asienstrategin representerar. Utskottet anser, liksom vid behandlingen av den ursprungliga Asienstrategin (bet. 1998/99:UU11), att det finns mycket som talar för att alla politikområden på ett sammanhängande sätt görs till föremål för en övergripande behandling av riksdagen. Utskottet menar vidare att det förhållningssätt och de metoder som förespråkas i Asienskrivelsen har visat sig lämpliga och ändamålsenliga. Enligt utskottet ger strategin en god grund för diskussion och bedömning av det synsätt och den politik som regeringen förespråkar.

Utrikesutskottet konstaterar att Asienstrategin bygger på en medvetenhet om att Asien är en heterogen region och att länder och territorier uppvisar stora skillnader i bl.a. politiska och ekonomiska system och utvecklingsnivåer. Strategin bygger på långsiktiga och diversifierade satsningar. Dessa omfattar politiska relationer, handels- och investeringsfrämjande, utvecklingssamarbete, miljösamarbete, forskningssamarbete och utbildning, folkörelsekontakter, kultursamarbete och information samt Sverigefrämjande. I strategin beskrivs hur de tillgängliga och diversifierade instrumenten skall användas och anpassas efter mål, medel och mottagare.

Utskottet delar regeringens bedömning att det på grund av den snabba utvecklingen i Asien är motiverat att göra en tillbakablick och uppdatering av Asienstrategin. Utskottet delar också regeringens utgångspunkter för strategin, dvs. Sveriges intressen i internationella frågor, önskan att främja vår välfärd genom sysselsättning och tillväxt samt de asiatiska ländernas egna mål och behov.

Sedan den förra uppdateringen av Asienstrategin har riksdagen antagit en ny svensk politik för global utveckling (PGU). Det övergripande målet för samtliga politikområden (inklusive utvecklingssamarbetet) är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. För utvecklingssamarbetet finns dessutom ett särskilt mål ”att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor”. Politiken skall i sin helhet präglas av ett rättighetsperspektiv och av fattiga människors perspektiv på utveckling. Utvecklingssamarbetet skall liksom alla andra politikområden främja respekten för de mänskliga rättigheterna, verka för demokrati och god samhällsstyrning, jämställdhet mellan kvinnor och män, hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt, social utveckling och trygghet, konflikthantering samt värna om gemensamma globala nyttigheter.

Utskottet konstaterar att Asienstrategin, som täcker flera politikområden, utgör ett tillfälle till en helhetssyn på Sveriges politik gentemot Asien: dels genom möjligheten att säkerställa att Sveriges agerande inom olika politikområden är förenligt med det övergripande målet En rättvis och hållbar global utveckling, dels genom att få en översikt över möjligheter till samverkan med andra bilaterala, regionala och multilaterala aktörer.

Det särskilda målet för utvecklingssamarbetet innebär ett förstärkt fattigdomsfokus. Fattiga människor betraktas inte som passiva objekt utan som aktörer som själva har förmåga att styra över sina liv om de ges möjligheter till det. Nationellt ägarskap är en förutsättning för hållbar utveckling och allt större vikt läggs vid ländernas egna strategier för att bekämpa fattigdomen. Utvecklingssamarbetet handlar därför i hög grad om att stärka ländernas egen kapacitet och ge stöd till institutionsuppbyggnad och reformprocesser. Samordning med andra biståndsaktörer och en harmonisering av utvecklingssamarbetet har fått ökad betydelse. Dialogen med samarbetsländerna och övriga givare om utvecklingsfrågorna har också kommit att spela en allt viktigare roll. Redan i den ursprungliga Asienstrategin fanns en betoning på ökad samordning och samstämmighet mellan olika politikområden samt bättre koordinering och harmonisering i utvecklingssamarbetet. Utskottet kan konstatera att dessa aspekter nu efter det att PGU har antagits betonas ytterligare i Asienstrategin.

Utskottet delar regeringens bedömning att utvecklingen i världen under det kommande seklet kommer att vara nära förbunden med utvecklingen i Asien. Det gäller grundläggande internationella förhållanden som fred och säkerhet, klimatförändringar, demokrati och respekten för mänskliga rättigheter, ekonomisk och social utveckling, energiefterfrågan och stabiliteten i världsekonomin. Det gäller även Sveriges möjligheter att genom FN, EU och andra multilaterala institutioner hantera gemensamma utmaningar i syfte att åstadkomma globalt hållbar utveckling. Utskottet anser att det framgår av skrivelsen att arbetet för en rättvis och hållbar utveckling är en viktig utgångspunkt för Asienstrategin och därmed Sveriges politik gentemot regionen. EU är i sammanhanget en viktig plattform i våra relationer med Asien. Utskottet menar att Sverige bör verka för att EU för en politik gentemot Asien där en rättvis och hållbar global utveckling tydliggörs som det övergripande målet.

Utskottet konstaterar att miljöfrågorna lyftes fram redan i den ursprungliga strategin. I den föreliggande skrivelsen sägs att miljöfrågorna kommer att kräva fortsatt uppmärksamhet under lång tid framöver. Miljöfrågorna ses i ett helhetsperspektiv i enlighet med PGU. Utskottet menar sammantaget att miljö-, energi- och resursfrågorna är väl tillgodosedda i den föreliggande strategin.

Utskottet välkomnar att demokrati och mänskliga rättigheter i enlighet med Asienstrategin varit centralt i UD:s och Sidas arbete med Asien under de gångna tre åren. Utöver aktivt arbete inom ramen för FN, FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och EU, har Sverige regelbundet fört fram de mänskliga rättigheterna och demokratifrågorna i de bilaterala relationerna med länder i Asien. Det framgår av skrivelsen att det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet alltjämt är att bidra till minskad fattigdom och att främja utveckling av demokrati och mänskliga rättigheter. I strategin slås också fast att Sverige i sitt samarbete med Asien även fortsättningsvis kommer att ge hög prioritet åt mänskliga rättigheter och demokratifrågor. Arbetet syftar till att stödja och förstärka den långsiktiga trend som kan skönjas i Asien mot ökad demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Ett starkt engagemang för nedrustningsfrågor och ickespridning av massförstörelsevapen utgör en viktig del av den svenska säkerhetspolitiken. Utskottet menar att detta präglar även Asienstrategin där det framgår att Sverige även fortsättningsvis skall vara pådrivande för nedrustning, såväl multilateralt som i direktkontakter med asiatiska länder, framför allt de länder som inte anslutit sig till internationella överenskommelser på nedrustningsområdet. Det är enligt regeringen angeläget att säkerställa att den klausul om åtgärder för icke-spridning och exportkontroll som är en del av EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen ingår i framtida avtal mellan EU och länder i Asien. FN:s säkerhetsrådsresolution 1540 om förhindrande av spridning av massförstörelsevapen till icke-statliga aktörer skall enligt skrivelsen fortsatt lyftas fram. Sverige skall också överväga att bidra politiskt och ekonomiskt till andra initiativ som syftar till att eliminera vapen eller begränsa deras spridning, inklusive lätta vapen och minor. Nedrustningsfrågorna ges enligt utskottet tillbörligt utrymme och tonvikt i regeringens skrivelse.

ILO antog 1998 deklARATIONEN om grundläggande rättigheter och principer i arbetslivet som binder medlemsländerna till ILO:s konventioner. Utskottet konstaterar att av regionens länder har endast Indonesien, Mongoliet och Sri Lanka ratificerat samtliga konventioner. Trenden pekar emellertid mot att fler länder i regionen ratificerar kärnkonventionerna. Det gäller främst konventionerna om barnarbete och diskriminering i arbetslivet.

Utskottet välkomnar Sveriges arbete med handel, arbetsvillkor och globaliseringens sociala dimension för att bl.a. bidra till förverkligandet av mänskliga rättigheter i arbetslivet. Det framgår av skrivelsen att utgångspunkten för detta arbete är ILO:s åtta kärnkonventioner. Utskottet menar att dessa grundläggande rättigheter skall respekteras av alla länder oavsett utvecklingsnivå. Undermåliga arbetsvillkor är oacceptabla som konkurrensmedel, men samtidigt får inte arbetsvillkor användas som förevändning för protektionistiska åtgärder.

Utskottet konstaterar att regeringen i olika forum arbetar för att stärka den sociala dimensionen i handelspolitiken och för att företagens sociala och miljömässiga ansvar skall vara utvecklingsbefrämjande och inriktat på fattigdomsbekämpning. Företagens sociala och miljömässiga ansvar är en central komponent i regeringens utrikes- och handelspolitik, och utskottet vill i sammanhanget lyfta fram initiativet Globalt ansvar som lanserades år 2002 för att stimulera näringslivet och uppmana svenska företag att bli ”ambassadörer för mänskliga rättigheter, drågliga ekonomiska och sociala villkor samt en god miljö”. Utgångspunkten är OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s Global Compact.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att skrivelsen innehåller en bred genomgång av Sveriges bilaterala och multilaterala kontakter med länder och ekonomier i Asien. Dessa redogörelser inkluderar beskrivningar av den svenska politiken gentemot länderna, t.ex. Kina, Japan och Indien. Det framgår också av skrivelsen att en ny samarbetsstrategi för utvecklingssamarbetet med Kina kommer att antas för perioden 2006–2010.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna *2005/06:U4 yrkande 1* samt *2005/06:U5 yrkandena 1–3* och 8.

Demokrati och de mänskliga fri- och rättigheterna

Skrivelsen

Endast ett fåtal länder/territorier i Asien är stabila demokratier med ett gott skydd för medborgarnas mänskliga rättigheter. Flera länder har utvecklat ett demokratiskt system sedan början av 1990-talet, men även i länder där ett demokratiskt styrelseskick har fått fäste råder brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Enligt skrivelsen kvarstår problemen i fråga om bristande rättssäkerhet, kränkningar av de mänskliga rättigheterna, stora sociala klyftor och bristande jämlikhet i samma omfattning som tidigare.

Ekonomiska och sociala klyftor i samhället utgör ett stort hinder för en positiv utveckling för efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna i Asien, liksom inre konflikter, bekämpning av terrorism, naturkatastrofer, etc. Upprustningen av rättsväsendet går mycket långsamt och utbredd korruption är ett betydande problem. Endast ett fåtal länder/territorier i Asien har avskaffat dödsstraffet. I fråga om pressfriheten har utvecklingen i Asien under de senaste åren på många håll avstannat.

Enligt regeringen är kvinnans ställning på många sätt eftersatt i Sydasiens region, och våld mot kvinnor är fortsatt ett betydande problem i hela regionen. Också i Bangladesh, Indien och Pakistan är kvinnans underordnade ställning djupt rotad i traditionen. Kvinnors tillgång till utbildning och avlönat arbete är sämre. Handel med kvinnor och barn för prostitution, tvångsgifte

eller slavarbete är vanliga fenomen i Asien liksom i andra delar av världen. Av skrivelsen framgår att även om alla länder i Asien har anslutit sig till FN:s konvention om barnets rättigheter finns det fortfarande stora brister i tillämpningen av konventionen och barnets situation är mycket allvarlig i många delar av Asien.

Demokrati och mänskliga rättigheter har i enlighet med Asienstrategin varit centralt i UD:s och Sidas arbete med Asien under de gångna tre åren. Utöver aktivt arbete inom ramen för FN, FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och EU, har Sverige regelbundet fört fram de mänskliga rättigheterna och demokratifrågorna i de bilaterala relationerna med länder i Asien. Särskilt viktiga har dessa frågor varit i kontakterna med Burma, Nordkorea, Kina, Vietnam, Laos, Kambodja, Indonesien, och Filippinerna. I landstrategierna med Vietnam och Laos har klargjorts att framtida utvecklingssamarbete påverkas av framstegen på dessa områden.

Sverige har fortsatt verkat för att länder i regionen skall förmås att ratificera och respektera de grundläggande instrumenten för de mänskliga rättigheterna. I arbetet mot dödsstraff har Sverige verkat för att länder som tillämpar dödsstraff öppet skall redovisa statistik kring antalet domar och avrättningar. Jämställdhetsfrågor har i ökande utsträckning förts fram i samtal med länder i Asien och Sverige har verkat för att frågorna prioriteras inom EU.

Motionerna

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 3 anføres att brott mot demokrati och mänskliga rättigheter alltid måste påtalas, kritiseras och åtgärdas oavsett var de äger rum. Sverige bör intensifiera sitt arbete med att både försvara och förbättra skyddet för de mänskliga rättigheterna dels genom de internationella organisationer där Sverige bereds möjlighet att påverka, dels genom Sveriges bilaterala samarbete med andra länder.

I motion 2005/06:U5 (mp) yrkande 4 anføres att mänskliga rättigheter i olika asiatiska länder skall ha företräde vid eventuella målkonflikter med svenska ekonomiska behov. Detta i enlighet med Sveriges politik för global utveckling.

Utskottets överväganden

Utskottet har nyligen i betänkande 2005/06:UU2 Mänskliga rättigheter, FN-systemet m.m. ingående behandlat frågor om de mänskliga rättigheterna. Där betonade utskottet bl.a. att frågor om mänskliga rättigheter, utveckling, säkerhet och institutionella frågor är sammanlänkade och måste ses som en helhet. De mänskliga rättigheterna är universella, odelbara, ömsesidigt beroende och relaterar till varandra. Ett liv i värdighet förutsätter att

alla mänskliga rättigheter respekteras, inklusive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Främjandet av de mänskliga rättigheterna är en prioritet inom svensk utrikespolitik.

Utskottet menar att Sverige skall driva en resultatnriktad politik rörande mänskliga rättigheter och ta alla tillfällen i akt att föra fram sitt budskap, med alla de verktyg som står till förfogande. Med utgångspunkt i de instrument som antagits av FN och andra internationella organ måste Sverige fortsätta att söka påverka, förbättra och upplysa om situationen för de mänskliga rättigheterna.

Utskottet konstaterar att det framgår av skrivelsen att demokrati och mänskliga rättigheter i enlighet med Asienstrategin har varit, och fortsatt kommer att vara, centralt i UD:s och Sidas arbete med Asien. Det framgår att Sverige utöver aktivt arbete inom ramen för FN, FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och EU regelbundet har fört fram de mänskliga rättigheterna och demokratifrågorna i de bilaterala relationerna med länder i Asien. Utskottet välkomnar att regeringen avser att fortsatt noga följa utvecklingen på området i hela Asien, ta upp frågor relaterade till de mänskliga rättigheterna i bilaterala samtal med länderna i regionen och vid behov framföra kritik till ansvariga regeringar. Utskottet välkomnar vidare att regeringen fortsatt aktivt skall arbeta för en universell anslutning till konventionerna på mänskliga rättighetsområdet och verka för att länderna lever upp till åtagandena i dessa. Svenskt stöd skall fortsatt ges för att stödja uppbyggnad och utveckling av fungerande rättssystem i samarbetsländerna. Jämställdhet samt kvinnors och barns villkor utgör fortsatt centrala områden i Sveriges samarbete med Asien. Det framgår också av skrivelsen att regeringen kommer att ha fortsatt fokus på dödsstraffets tillämpning i Asien med avsikten att på olika sätt verka för dess slutgiltiga avskaffande.

Utskottet menar att samarbete med länder i Asien med liknande inställning till frågor rörande mänskliga rättigheter och demokrati som Sverige är av stort intresse, liksom det mellanstatliga samarbetet inom organisationer såsom ASEM för att lyfta upp dessa frågor.

Utskottet menar att det inte finns något motsatsförhållande i att bedriva ett aktivt främjande av svenska intressen, inklusive främjande av handel och investeringar, och att ha en fortsatt tydlig hållning i frågan om mänskliga rättigheter. Erfarenheterna visar att ett brett spektrum av kontakter med omvärlden långsiktigt gagnar en utveckling för ökad respekt av de mänskliga rättigheterna. Detta är också vad som efterfrågas av MR-grupper och det civila samhället i länder där situationen för de mänskliga rättigheterna är bristfällig. Ekonomiska kontakter spelar en viktig roll i en social och politisk förändringsprocess, jämsides med andra slag av mellanfolkliga kontakter såsom akademiska kontakter, utbyte inom kultur och medier, turism,

studentutbyte etc. Utskottet konstaterar i sammanhanget att svenska företag har gott renommé och har börjat ta ett mer aktivt ansvar för frågor kring arbetsrätt och företagens sociala ansvar.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna *2005/06:U4 yrkande 3* och *2005/06:U5 yrkande 4*.

Utvidgning av säkerhetsrådet

Skrivelsen

I skrivelsen diskuteras Asiens roll i det regionala och multilaterala samarbetet. Regeringen menar att karakteristiskt för dagens Asien är avsaknaden av starka regionala/multilaterala institutioner motsvarande EU, Nato, OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) och Europarådet i Europa. De organisationer som finns, främst ASEAN, ARF (ASEAN Regional Forum), APEC (Asia Pacific Economic Cooperation) och SAARC (South Asian Association for Regional Co-operation), är relativt svaga och mindre långtgående i sin omfattning och verksamhet.

Asien kännetecknas enligt regeringen av viss misstro mellan de stora aktörerna, vilken inte minst är driven av de kontinuerliga förskjutningarna i maktbalansen. Säkerheten i regionen är inte garanterad i multilaterala avtal, utan centreras kring bilaterala förbindelser fokuserade på USA; speciellt förhållandet till Japan och Sydkorea, men betydelsefull även i relationen Indien–Pakistan.

Enligt regeringen är intresset för de globala säkerhetsstrukturerna i form av FN generellt högt i regionen. Indiens och Japans anspråk på en ständig plats i säkerhetsrådet kan särskilt lyftas fram. Kina, som stått utanför allianser och säkerhetspakter, har under senare år visat allt större intresse för FN och andra multilaterala organisationer. Medlemskapet i WTO 2001 är enligt regeringen ett tecken på detta.

Motionen

I motion *2005/06:U4 (fp) yrkande 4* anføres att Indien och Japan borde väljas in i ett utvidgat säkerhetsråd. Detta är enligt Folkpartiet motiverat eftersom Japan har världens näst största ekonomi, är näst största bidragsgivare till FN och är en etablerad demokrati. Indien är världens största demokrati och är en av världens största ekonomier. Säkerhetsrådet bör enligt Folkpartiet bestå av fler roterande medlemmar.

Utskottets överväganden

Frågor om säkerhetsrådets roll och sammansättning har nyligen behandlats i betänkandena 2005/06:UU15 och 2004/05:UU9. Utskottet har där slagit fast sitt tydliga och starka stöd för generalsekreterare Kofi Annans strävanden att reformera FN:s verksamhet och genomföra institutionella reformer, något som Annan pläderat för i bl.a. rapporten *In larger freedom* som lades fram inför världstoppmötet i september 2005. Även tidigare, exempelvis i betänkande 2002/03:UU8, har utskottet betonat vikten av FN-reformer.

Utskottet konstaterar att någon förändring av säkerhetsrådets sammansättning eller vetorätten ännu inte kommit till stånd, trots de reformförslag som lagts fram i samband med förberedelserna för och genomförandet av FN:s världstoppmöte 2005. Utskottet redovisade i betänkande 2004/05:UU9 huvuddragen i de reformförslag rörande säkerhetsrådet som presenterats av generalsekreterare Annan och gjorde i betänkandet en rad uttalanden om sin syn på säkerhetsrådet. Bland annat slog utskottet fast att en reformering och utvidgning av säkerhetsrådet är angelägen. Utskottet vill här åter understryka vikten av att ett beslut om reformering verkligen kommer till stånd så att säkerhetsrådet blir mer representativt. Detta är en fundamental del i generalsekreterarens sammanhållna reformpaket avseende FN, vilket stöds av utskottet. Säkerhetsrådet bör återspegla dagens geopolitiska realiteter och inte gårdagens maktförhållanden. Utskottet anförde vidare i betänkande 2004/05:UU9:

Utskottets utgångspunkt är att det vore önskvärt att avskaffa förekomsten av permanent medlemskap i säkerhetsrådet. Genom tidsbegränsat medlemskap och därmed en kontinuerlig omprövning av detta skulle säkerhetsrådet enligt utskottets uppfattning komma att vitaliseras. För att bli medlem i säkerhetsrådet skulle en stat i öppen konkurrens med andra ha fått kandidera och öppet klarlägga vad man vill åstadkomma med sitt medlemskap i detta viktiga organ.

Utskottet anser också att det vore önskvärt att helt och hållet avskaffa vetorätten i säkerhetsrådet. I dag kan användning av vetorätten medföra handlingsförlamning i situationer där ett kraftfullt agerande från världssamfundet är önskvärt, vilket i sin tur kan leda till att det uppstår allvarliga hot mot internationell fred och säkerhet. Utskottet anser att vad som anförts här om avskaffande av permanent medlemskap respektive vetorätt i säkerhetsrådet skall utgöra ledstjärnor för regeringens ställningstaganden när det gäller reformering av säkerhetsrådet.

Utskottet är dock fullt medvetet om att avskaffande av permanent medlemskap och vetorätt är orealistiskt i närtid. Utskottet vill emellertid understryka att en vetofri kultur redan nu etableras. Det är viktigt att nu förverkliga generalsekreterarens sammanhållna förslag om att reformera FN:s verksamhet och genomföra institutionella reformer. Detta kräver kompromissvilja från alla parter.

Utskottet vidhåller även i dag denna principiella uppfattning. Samtidigt tvingas utskottet med ett beklagande konstatera att det hittills inte varit möjligt att nå någon överenskommelse inom FN-systemet om den ange-

lägna reformeringen av säkerhetsrådet. Sverige verkar emellertid aktivt för att skapa förutsättningar för en reform av säkerhetsrådet. Senast vid en debatt i generalförsamlingen den 20 april 2006 betonade Sverige vikten av reformering av säkerhetsrådet och framhöll bl.a. att representationen från regioner som Afrika, Asien och Latinamerika måste stärkas, att vetorätten inte får utökas till nya medlemmar och att en vetofri kultur måste främjas. Sverige underströk också att säkerhetsrådets arbetsmetoder måste förändras.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion *2005/06:U4 yrkande 4*.

Bistånd, m.m.

Skrivelsen

Regeringen menar att de förslag som rör fattigdomsbekämpning i den förra uppdateringen äger fortsatt giltighet. Trots att fattigdomen minskar lever fortfarande majoriteten av världens fattiga i Asien, klyftorna inom länder ökar och många länder har problem med att klara flera av de övriga millennieutvecklingsmålen. För att arbetet för en rättvis och hållbar utveckling skall leda till resultat räcker det inte att bara Sverige agerar på ett utvecklingssamstämmigt sätt. Regeringen menar därför att Sveriges politik för global utveckling är viktig också i relationerna med de rikare länderna i Asien. Där handlar det om att genom dialogen försöka påverka deras agerande inom olika politikområden och i multilaterala forum i en mer utvecklingsfrämjande riktning.

Ökad samordning och samstämmighet mellan olika politikområden, ökad givarsamordning och harmonisering och ökad uppslutning kring nationella strategier för fattigdomsbekämpning är enligt regeringens skrivelse centrala frågor för Sveriges politik för global utveckling och därmed för det svenska utvecklingssamarbetet. Dessa frågor skall vara vägledande för utvecklingssamarbetet i Asien. Där så är lämpligt och när förutsättningar finns skall Sverige också enligt regeringen i ökad utsträckning bidra till sektorprogram- och budgetstöd.

Samarbetsstrategierna styr det svenska utvecklingssamarbetet med enskilda länder. För att utvecklingssamarbetet skall kunna utformas på ett så effektivt sätt som möjligt skall erfarenheter från alla politikområden beaktas. För att möjliggöra denna helhetssyn menar regeringen att det är viktigt att så många politikområden som möjligt bidrar i processen med att utarbeta nya samarbetsstrategier i enlighet med riktlinjerna för samarbetsstrategier.

Prioriterade områden för utvecklingssamarbetet är god samhällsstyrning, främjande av mänskliga rättigheter och demokrati inklusive främjande av jämställdhet och förstärkning av kvinnors och flickors rättigheter och hälsa, miljö, bekämpning av hiv/aids samt konfliktförebyggande insatser.

Motionerna

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 6 anförs att det bilaterala biståndet till länder som Kina, Vietnam och Laos bör fasas ut.

I motion 2005/06:U5 (mp) yrkande 10 anförs att svenska ambassader bör inrättas i Kathmandu respektive Kabul, för bl.a. samordning av biståndsin-satser.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att det nyligen behandlat motioner om målen och inriktningen för det svenska utvecklingssamarbetet. Frågor om demokrati och mänskliga rättigheter har särskilt uppmärksammats, främst i betänkandena 2005/06:UU5, 2005/06:UU2, 2004/05:UU2 och 2003/04:UU3. Utskottet finner det därför inte motiverat att här utförligt behandla målen och inriktningen för det svenska utvecklingssamarbetet, utan hänvisar till ovanstående betänkanden. Dock kan erinras om att politiken för global utveckling genomsyras av två perspektiv: dels ett rättighetsperspektiv, dels de fattigas perspektiv. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna skall utgöra grunden för åtgärder som syftar till att främja en rättvis och hållbar utveckling. Respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män, liksom barnets rättigheter är delar av rättighetsperspektivet. Politiken för global utveckling består av åtta huvuddrag som beskrivits av utskotten i flera betänkanden (se t.ex. 2003/04:UU3 och 2005/06:UU2).

Utskottet vill också här åter lyfta fram att det svenska utvecklingssamarbetet har en tonvikt på demokrati och mänskliga rättigheter – som mål och som medel för utveckling. Sveriges insatser skall främja människors möjligheter, säkerhet, makt och rätt till ett värdigt liv genom att bidra till en demokratisk samhällsutveckling i samarbetsländerna. Demokratiska beslutsprocesser förstärker skyddet av mänskliga rättigheter. Respekt för mänskliga rättigheter bidrar till och är en förutsättning för demokratisering. En fungerande rättsstat och god samhällsstyrning utgör förutsättningar för deltagande, inflytande och åtnjutande av mänskliga rättigheter för alla.

Som utskottet i tidigare betänkanden konstaterat innebär tonvikten på demokrati och mänskliga rättigheter att en dialog med utvecklingsländerna om mänskliga rättigheter och demokrati är central. Utskottet menar att samarbetet med länder där utvecklingen i dessa avseenden går åt fel håll skall omprövas. Utskottet anser också att även om det i vissa länder saknas förutsättningar för ett långsiktigt och brett samarbete, kan olika typer av riktade insatser vara möjliga. Utskottet vill i sammanhanget understryka det civila samhällets betydelse i länder med brister vad gäller demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Demokrati och mänskliga rättigheter har i enlighet med Asienstrategin varit centralt i UD:s och Sidas arbete med Asien under de gångna tre åren. Utöver aktivt arbete inom ramen för FN, FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och EU, har Sverige regelbundet fört fram de mänskliga rättigheterna och demokratifrågorna i de bilaterala relationerna med länder i Asien. Utskottet konstaterar att dessa frågor har varit särskilt viktiga i kontakterna med Burma, Nordkorea, Kina, Vietnam, Laos, Kambodja, Indonesien, och Filippinerna. I landstrategierna med Vietnam och Laos har det klargjorts att framtida utvecklingssamarbete påverkas av framstegen på dessa områden.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att frågor om utrikesförvaltningens organisation prövas inom ramen för budgetprocessen.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna *2005/06:U4 yrkande 6* och *2005/06:U5 yrkande 10*.

Företagens ansvar, m.m.

Skrivelsen

Det framgår av skrivelsen att företagens sociala och miljömässiga ansvar är en central komponent i regeringens utrikes- och handelspolitik, och bl.a. lanserades initiativet Globalt Ansvar av statsministern 2002 för att stimulera näringslivet och uppmana svenska företag att bli ”ambassadörer för mänskliga rättigheter, drägliga ekonomiska och sociala villkor samt en god miljö”.

Utgångspunkten är OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s Global Compact. Genom Globalt Ansvar verkar regeringen för att stimulera ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte på området och för att föra ut frågorna. Ett exempel är den konferens ambassaden i Peking anordnade 2004 om företags sociala ansvarstagande på plats tillsammans med Globalt Ansvar och med aktivt deltagande från kinesiska myndigheter och svenska företag.

Motionerna

I motion *2005/06:U5 (mp) yrkande 6* anføres att regeringen bör återkomma med förslag på internationellt bindande överenskommelser för stora internationella företags sociala och miljömässiga påverkan.

I motion *2005/06:U5 (mp) yrkande 7* anføres att regeringen bör återkomma med förslag på delstrategier för att öka konsumentmakten i Sverige och de asiatiska länderna.

Utskottets överväganden

Utskottet anser att arbetet med att finna de lämpligaste sätten att tillämpa riktlinjer och principer om företags sociala och miljömässiga ansvar är komplicerat och mångfasetterat och kräver såväl långsiktigt engagemang som inblandning från många olika aktörer. Utskottet menar sammantaget att regeringen driver dessa frågor på ett adekvat sätt genom initiativet Globalt Ansvar.

Utskottet förväntar sig att svenska företag respekterar grundläggande normer och principer som OECD:s riktlinjer för multinationella företag och principerna i Global Compact. Utskottet menar också att svenska företag som bärare av en svensk värdegrund som regel är ansvarsfulla. Sverige och svenska företag har en mycket stark internationell trovärdighet när det gäller engagemang och kunskap om mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, korruptionsbekämpning och miljöhänsyn.

Näringsutskottet har vid ett antal tillfällen behandlat motioner om företagens sociala och miljörelaterade ansvar. Nyligen anförde näringsutskottet i betänkande 2005/06:NU14:

FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag är av stor vikt för att fästa uppmärksamheten på problemen i skärningspunkten mellan handel och miljö respektive handel och mänskliga rättigheter. Det är glädjande att Sverige och svenska företag har en stark internationell trovärdighet när det gäller engagemang för och kunskande kring mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöhänsyn och bekämpande av korruption. Liksom tidigare ser utskottet positivt på arbetet inom Globalt ansvar och välkomnar att verksamheten nu ingår i en permanent organisation inom Regeringskansliet. Utskottet stöder regeringens ambitioner med att förmå fler företag att arbeta aktivt med socialt och miljömässigt ansvar och att ansluta sig till Globalt ansvar. Genom att enskilda svenska företag tar problemen på allvar och visar att de är socialt och etiskt medvetna kan de också skaffa sig konkurrensfördelar. Företagens egna engagemang är av stor vikt, anser utskottet. Detta innebär dock inte att frivillighet kan ersätta väl fungerande lagar och regler.

Det är rimligt att införa en uppförandekod som innebär bestämda riktlinjer när det gäller miljöhänsyn, arbetsvillkor, respekt för mänskliga rättigheter m.m. Utskottet har uppmärksammat behovet av att harmonisera kraven i de olika uppförandekoderna och reglerna i syfte att förenkla budskapet för såväl företag som konsument. På sikt finns det enligt utskottets uppfattning flera skäl för att Sverige skall verka för att en internationell uppförandekod av bindande natur inrättas. Konsumenterna har också ett ansvar att granska företagen och genom sina krav och inköp styra företagen i önskad riktning. Konsumentkraven i industriländerna kan fungera som ett instrument för att driva fram bättre arbetsvillkor i de multinationella företag som har verksamhet i utvecklingsländerna. Ovan har redovisats att rättvisemärkning nu erhåller ökade möjligheter till stöd, vilket är positivt. Detta ger konsumenterna bättre förutsättningar att hålla sig informerade och underlag för att kunna agera.

Utskottet stöder de uppfattningar som kommer till uttryck i näringsutskottets betänkande. Utskottet menar också att svenska myndigheter skall bidra till att svenska företag med verksamhet i Asien arbetar för god miljö, mot korruption och för respekt för de mänskliga rättigheterna och arbetsrätt i enlighet med OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact och det svenska initiativet Globalt Ansvar.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att det strategiarbete som är vägledande för Sveriges Asienpolitik innebär att allsidiga prövningar görs utifrån de övergripande målen. En del av dessa prövningar kan i tillämpliga fall utgöras av hänsynstaganden till olika konsumentaspekter.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion *2005/06:U5 yrkandena 6 och 7*.

Miljöfrågor

Skrivelsen

I Asienstrategin och dess uppföljning konstaterade regeringen att Asien är den mest förorenade regionen i världen och att miljöproblemen tilltar. Denna trend har fortsatt under de senaste tre åren och miljörapportering uppvisar enligt regeringen generellt en nedslående bild. Liksom på många andra områden är utvecklingen i Indien och Kina på miljöområdet avgörande för utvecklingen i hela Asien.

Regeringen redogör i skrivelsen för de största miljöproblemen. Dessa återfinns inom områdena luftföroreningar, påfrestningen på vattenresurser, vattenkvalitet och sanitet, markförstöring, biologisk mångfald, skogar och kustområden samt klimatförändringar och instabilitet. Regeringen redogör också för orsaker till och trender i miljöproblemen. Avslutningsvis beskrivs de åtgärder som vidtagits med anledning av den problematiska situationen för miljön.

Regeringen menar att miljöfrågor gavs en hög prioritet i den ursprungliga Asienstrategin. I uppföljningen konstaterades att flera initiativ har tagits för att stärka miljöns roll i relationerna med Asien. Denna prioritering har enligt regeringen fortsatt. Miljöfrågorna prioriteras i såväl det bilaterala som i det regionala utvecklingssamarbetet. Flera landstrategier lyfter fram miljö som ett av huvudmålen. I skrivelsen redogörs avslutningsvis för de stora antal initiativ som Sverige har tagit för att stärka miljöarbetet i Asien.

Utskottets överväganden

Utskottet vill erinra om att det nyligen i betänkande 2005/06:UU17 ingående har studerat internationella frågor rörande hållbar utveckling och miljö. Utskottet understryker här inledningsvis, liksom i nämnda betänkande, det starka samband som råder mellan ekonomisk och social utveckling och skyddet av miljön.

Utskottet tvingas konstatera att situationen för miljön är mycket allvarlig i Asien och exemplen på problem är många. Luften i asiatiska städer är den mest förorenade i världen. Halten av exempelvis rökpartiklar och damm, som orsakar luftrörssjukdomar, är generellt två gånger så hög som genomsnittet i världen och mer än fem gånger så hög som i industriländerna och Latinamerika.

Vattenresurserna är kraftigt påfrestade och vattenbristen är allvarlig. I t.ex. Kina lider mer än en halv miljon människor i de norra provinserna av akut vattenbrist. Alla asiatiska länder visar på en ökad tendens när det gäller generering av avfall och dumpningen i vattentäkter. De ökade halterna av förorenat vatten hänger samman med den ökade användningen av kemiska substanser inom jordbruket, jorderosionen och industrialiseringen, parallellt med uteblivna åtgärder för att minska utsläppen och förbättra reningen. Utskottet menar att en fortsatt påfrestning på vattenresurserna utgör ett hot mot människors hälsa, jordbruket, boskapen, tillgången på mat, tillväxten och inbördes fred.

Stora delar av Asien lider av en ständig brist på tillfredsställande sanitet i fattiga områden med öppna avloppsrännor, obehandlat kloakvatten och en ökning av avfall från människor och boskap. Jorderosionen fortsätter på grund av bl.a. storskalig kommersiell skogsavverkning (legal och illegal) uppströms och längs med flodbäddarna. Övergödning och en utökad användning av bekämpningsmedel har också stor skuld till markförstöringen och ansamlingen av icke nedbrytbara och giftiga jordbrukskemikalier i jordar och vattentäkter. Datauppgifter fortsätter att visa en stadig nedgång av den biologiska mångfalden, framförallt i en ökning av antalet utsatta och utrotningshotade arter och förstöring av känsliga ekosystem, speciellt våtmarker och kustområden.

Kinas och Indiens ekonomier växer med 10 respektive 8 procent årligen och dessa stora länder har avsevärt större miljöpåverkan än andra länder i Asien. Kina står för 13 procent av världens samlade utsläpp av växthusgaser, främst i form av koldioxid som till största del kommer från förbränning av kol. Om 25 år beräknas Kina ha gått om USA som världens största utsläppare av växthusgaser.

Utskottet konstaterar att miljöproblemen och konsekvenserna slår olika hårt. Det är de fattiga som är mer direkt och allvarligt drabbade av vattenbristen, brist på sanitet, föroreningar (från luft, vatten och jord) och erosio-

nen av ekosystemen. De fattiga i städerna är mest utsatta för problem med luftföroreningar på grund av sin bostads- och arbetsmiljösituation och på grund av miljöbrister i allmänna transportsystem, medan de fattiga på landsbygden är ständigt utsatta för hälsorisker från jordbrukskemikalier.

Utskottet menar att det finns skäl att frukta att situationen på sikt kraftigt kommer att förvärras. Asiens växande ekonomiska aktivitet leder till ökad förbrukning av världens råvarutillgångar och växande miljöproblem. Vattentillgångarna i Asien förorenas och bristen på rent vatten skapar mellanstatliga motsättningar. Luftföroreningarna i storstäderna skördar liv och förbränningen av kolväten bidrar till växthuseffekten. Asiens roll i dessa relaterade processer skapar politiska problem av globala dimensioner. Miljöproblemen är därmed inte bara en fråga för Asien utan även en fråga som måste hanteras globalt. Arbetet för att bekämpa detta problem är således högst angeläget. Utskottet välkomnar därför de insatser som redogörs för i Asienstrategin. I sammanhanget vill utskottet också erinra om att regeringen nyligen till riksdagen inkommit med proposition 2005/06:172 Nationell klimatpolitik i global samverkan. I propositionen redogör regeringen bl.a. för några viktiga utgångspunkter för en framtida utformning av en internationell klimatregim.

Det framgår av den här aktuella skrivelsen att regeringen bedriver ett ambitiöst arbete med miljöfrågor och att de ges hög prioritet i Asienstrategin. Utskottet konstaterar också att ett stort antal insatser har gjorts och görs för att förbättra miljön i Asien. I denna fråga är dock sammanhållna och koordinerade insatser av världssamfundet av central betydelse. Sverige bör därför fortsatt verka för att miljöfrågorna i Asien i större utsträckning uppmärksammas av det internationella samfundet. Utskottet konstaterar att Sverige tillsammans med övriga EU-länder driver på det globala och regionala miljöarbetet. Sverige bör också fortsatt vara pådrivande i EU för ett djupare samarbete i miljöfrågor eftersom EU kan bli en starkare aktör i förhandlingar om globala miljöproblem.

Bangladesh

Skrivelsen

Den av Bangladesh National Party (BNP) ledda fyrpartikoalitionen har innehaft makten sedan oktober 2001. Det inrikespolitiska klimatet har enligt regeringen sedan dess präglats av starka motsättningar mellan BNP och Awami League samt personlig animositet mellan de båda partiledarna. Det politiska läget har blivit alltmer instabilt och konfliktfyllt. Ett flertal attentat mot ledande personer inom Awami League har skett. Ett tjugotal personer dog vid en granatattack mot ett Awami-möte i augusti 2004. Oppositionsledaren Sheikh Hasina undkom dock oskadd. I januari 2005 dödades en f.d. finansminister och flera Awami-medlemmar i en bombattack. De

väl organiserade bombattentaten i augusti 2005 och efterföljande attentat mot rådhus och andra officiella byggnader visar att extremistiska grupper har fått fotfäste i Bangladesh.

Det framgår av skrivelsen att den politiska situationen i Bangladesh i hög grad präglas av motsättningar mellan regering och opposition. Dialogen har varit begränsad mellan de båda lägren och det ömsesidiga förtroendet är lågt med beskyllningar om terrorism och vanstyre. Utvecklingen har gått i negativ riktning med en ökning av de politiska attentaten och på senare tid ett större inflytande från extrema islamistiska grupper. En ny samarbetsstrategi kommer att tas fram under 2006.

Motionerna

I motion 2004/05:U213 (v) yrkande 1 anförs att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för en diplomatisk offensiv för att stärka oppositionens och Sheikh Hasinas fysiska säkerhet i Bangladesh.

I motion 2004/05:U213 (v) yrkande 2 anförs att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för en oberoende internationell undersökning av de omfattande brott mot mänskliga rättigheter som begåtts och begås i Bangladesh.

I motion 2004/05:U213 (v) yrkande 3 anförs att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för att en undersökning kommer till stånd om de förbrytelser som begåtts i Bangladesh har anknytning till internationell terrorism.

I motion 2004/05:U213 (v) yrkande 4 anförs att Sverige som medlem av EU och FN skall verka för att brott mot mänskliga rättigheter i Bangladesh rannsakas och döms.

I motion 2004/05:U213 (v) yrkande 5 anförs att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för att skyddet av journalister, diplomater, advokater, människorättsaktivister och ledare för olika frivilligorganisationer stärks.

I motion 2004/05:U213 (v) yrkande 6 anförs att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för att handels- och biståndsavtal som sluts med Bangladesh knyts till förhållandena när det gäller mänskliga rättigheter och människors rättssäkerhet i Bangladesh.

Utskottets överväganden

Utskottet följer löpande utvecklingen för de mänskliga rättigheterna i Bangladesh och konstaterar att det finns anledning till oro. Utskottet tar starkt avstånd från det politiskt betingade våldet i Bangladesh. Ett allvarligt dåd

inträffade i augusti 2004 då ett politiskt möte med oppositionsledaren Sheikh Hasina utsattes för en granatattack som ledde till att 21 personer dödades och hundratals skadades.

Utskottet menar att Sverige i första hand bör agera genom EU för att stärka de mänskliga rättigheterna i Bangladesh. Dessutom bör Sverige i bilaterala samtal med företrädare för den bangladeshiska regeringen framföra Sveriges synpunkter på utvecklingen i landet inklusive terroristbekämpning. Utskottet har erfarit att EU-ordförandeskapet i oktober 2005 vid ett möte i Bryssel arrangerade en fördjupad session om Bangladesh. Vid mötet fastslogs bl.a. vikten av att upprätthålla högnivåkontakter med Bangladesh.

En EU-trojka med mandat att tala för alla EU:s medlemsstater besökte Dhaka i slutet av januari 2006. Trojkan träffade representanter för både regeringen och oppositionen, bl.a. Sheikh Hasina. Enligt trojkan diskuterades bl.a. det kommande valet, terrorism och extremism, styrelseformer, mänskliga rättigheter och handel. Bland annat uttryckte trojkan att situationen för de mänskliga rättigheterna är en källa till oro för EU. Framför allt gäller detta olika minoritetsgrupper och risken att våldet mot dem kan komma att öka fram till valet. EU riktar därför en stark uppmaning till regeringen i Bangladesh att inrätta en oberoende kommission för mänskliga rättigheter i enlighet med överenskomna FN-standarder (inklusive de s.k. Parisprinciperna). EU uppmanar också till att säkerställa fria medier genom att tillgodose journalisters säkerhet.

Sverige har sedan länge ett omfattande utvecklingssamarbete med Bangladesh. Det svenska biståndet är inriktat på att förbättra levnadsförhållandena för de fattigaste och mest behövande i landet samt på att stärka de mänskliga rättigheterna och demokratiska värderingar. Utskottet menar att en förändring av biståndet till Bangladesh som innebär att biståndet villkoras inte med automatik skulle gynna dessa målsättningar. Utvecklingssamarbetet med Bangladesh innebär också en ständig dialog med landets regering. Dialogen rör bl.a. betydelsen av de mänskliga rättigheterna, ett förstärkt rättsväsende, korruptionsbekämpning och miljöfrågor.

Utskottet menar att det finns skäl att fortsatt följa utvecklingen i Bangladesh, särskilt inför valet 2007. Utskottet hyser oro för politiskt våld både på lokal och på nationell nivå.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion 2004/05:U213 yrkandena 1–6.

Burma

Skrivelsen

Enligt regeringen är situationen i Burma fortsatt allvarlig. Landet styrs sedan 1988 av en militärjunta som gjort sig skyldig till grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Juntans framtoning har över tid varierat, men någon utveckling i demokratisk riktning kan ännu inte skönjas. Tillgängligheten för FN-organ, enskilda organisationer och utifrån kommande besökare har också varierat. Burma tillhör alltså ett av världens minst utvecklade länder. Vanstyret har lett till att Burmas ekonomi, trots stora naturresurser, körts i botten.

Ledaren för det största oppositionspartiet National League for Democracy (NLD), Aung San Suu Kyi, sitter alltså i husarrest, frihetsberövad under långa perioder sedan hennes parti vann valet 1990. Valresultatet respekterades inte av militärjuntan och partiets möjligheter att verka är i dag starkt beskurna.

Sveriges politik gentemot Burma förs främst inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och som för Burmas del formulerats i den s.k. Gemensamma ståndpunkten som flera gånger har skärpts. Sveriges bilaterala kontakter med Burma är mycket begränsade. Sverige bör dock enligt regeringen även fortsättningsvis verka för en aktiv Burmapolitik inom ramen för EU och andra internationella forum såsom FN, ILO och ASEAN/ASEM. Regeringen menar också att Sverige bör följa utvecklingen i landet och bevaka möjligheterna till utökat samarbete/bistånd när förutsättningarna medger. Minoriteternas ställning och integrering i samhället är en fråga av avgörande betydelse för landets framtida sammanhållning och funktion.

Av skrivelsen framgår att Sveriges stöd till Burma bl.a. inkluderar stöd för burmesiska flyktingar i Thailand och till att motverka spridningen av hiv/aids. I samband med Aung San Suu Kyis 60-årsdag i juni 2005 tog Sverige initiativ till ett EU-uttalande om situationen i Burma.

Sedan 2005 stöder Sverige ett UNDP-program inriktat på basbehoven hos de fattigaste grupperna. Stöd utgår även till krafter som verkar för en demokratisk utveckling i Burma. Andra organisationer som Sverige stöder direkt eller indirekt är Diakonia, Olof Palmes Internationella Centrum, ICRC, UNHCR och Echo.

Inom EU pågår för närvarande ett arbete med en landstrategi för utvecklingssamarbete med Burma. Den kan komma att innebära fler insatser på bredare front. Inom FN finns i dag ett uttalat intresse för att förebygga interna konflikter liksom spridningen av aids.

Den regionstrategi för vissa länder i Sydostasien som antogs av regeringen våren 2005 lämnar utrymme för fortsatt stöd till Burma. Vidare förs resomang om ett eventuellt utökat svenskt stöd för att främja framväxten av ett civilt samhälle. Insatser av konfliktförebyggande slag kan också komma att övervägas.

Motionerna

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 5 anförs att regeringen inte bör legitimeras Burmas regim genom att tillåta deltagande i ASEM:s möten, så länge regimen allvarligt kränker de mänskliga rättigheterna.

I motion 2005/06:U225 (mp) yrkande 1 anförs att Burma bör bli en fråga för FN:s säkerhetsråd. Ett första steg är att diskutera denna fråga inom ramen för EU med de medlemsländer som sitter i FN:s säkerhetsråd.

I motion 2005/06:U225 (mp) yrkande 2 anförs att FN bör bevaka situationen i landet genom en särskild rapportör för mänskliga rättigheter samt generalsekretärens särskilda sändebud.

I motion 2005/06:U225 (mp) yrkande 3 anförs att det finns behov av riktade sanktioner mot militärregimen och att förhindra ett svenskt handelsutbyte.

I motion 2005/06:U225 (mp) yrkande 4 anförs att sätta kravet på Aung San Suu Kyis, den legitimitet valda ledarens, frigivning i fokus för de diplomatiska relationerna till Burma.

Utskottets överväganden

Utskottet följer med oro utvecklingen i Burma och menar att kränkningarna av de mänskliga rättigheterna är allvarliga. Några positiva förändringar kan heller i dagsläget inte skönjas. Oppositionsledaren Aung San Suu Kyi sitter fortfarande i husarrest, och militärregimen visar inga tecken på att tillmötesgå kraven på en utveckling mot demokrati. Utskottet menar att Sverige fortsatt bör verka för ett ökat engagemang inom EU och ASEAN för en demokratisk utveckling i Burma och respekt för de mänskliga rättigheterna. Utskottet välkomnar att regeringen driver frågan om Burmas utveckling mot ett fritt och demokratisk samhälle såväl i EU som i internationella forum. FN:s roll bör i sammanhanget kunna stärkas.

Sverige är för närvarande inte medlem av säkerhetsrådet och kan inte föreslå att Burma förs upp på rådets agenda. I stället har Sverige fört dialog med medlemmar i rådet om möjligheterna för Burma att föras upp på dagordningen. Utskottet har erfarit att stödet i rådet i nuläget dock inte verkar vara tillräckligt för att frågan skall föras upp på dagordningen. Utskottet

noterar i sammanhanget att Václav Havel och Desmond Tutu presenterade en rapport i september 2005 där vikten av en behandling av Burma i FN:s säkerhetsråd framförs.

Utskottet menar att Sverige och EU bör fortsätta att göra démarcher i samtliga ASEAN-länder – utom Burma – samt i Kina, Japan och Indien i syfte att uppmuntra dessa länder att i olika sammanhang föra fram bristen på demokrati och mänskliga rättigheter i Burma och därmed upprätthålla ett tryck på Burmas militärjunta.

Utskottet konstaterar att FN:s kommission för mänskliga rättigheter sedan början av 1990-talet har en särskild rapportör för Burma. Generalsekretären har också haft ett särskilt sändebud för Burma sedan ett par år tillbaka. Det framgår av dessas rapporter att de kontinuerligt följer utvecklingen i landet.

Utskottet konstaterar att EU:s s.k. gemensamma ståndpunkt bl.a. innebär vapenembargo, riktade visumförbud, frysning av tillgångar i EU-länderna, moratorium för besöksutbyte på politisk nivå samt restriktioner för utvecklingssamarbete. Humanitära insatser är dock tillåtna liksom stöd till konflikthantering och främjande av mänskliga rättigheter och demokrati. Insatser får också göras inom sektorerna hälsa och utbildning liksom för att tillgodose grundläggande behov hos de fattigaste grupperna. Utskottet menar att avvägningen i EU:s gemensamma ståndpunkt mellan sanktioner och möjligheterna till insatser är rimlig.

Frågan om Burmas deltagande på politisk nivå vid ASEM:s möten har diskuterats ingående inom EU. Hindrandet av deltagande av representanter från Burma vid möten i Europa har vid tidigare tillfällen lett till stora problem för ASEM-processen. Det finns ett samförstånd inom EU om att Burmas deltagande skall åtföljas av en diskussion om situationen i Burma som syftar till att främja demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Vidare skall de mest seniora burmesiska ledarna inte delta vid toppmöten.

Utskottet välkomnar att regeringen har riktat fortsatt skarp kritik mot militärregimen i Burma under perioden, inte minst efter attentatet mot Aung San Suu Kyi och hennes medarbetare den 30 maj 2003. Utskottet konstaterar också att EU under de senaste åren gjort ett antal uttalanden vad gäller Burma och Aung San Suu Kyi. Ordförandeskapet beklagade senast i februari 2006 att Aung San Suu Kyi är frihetsberövad och uttalade att hon omedelbart bör frigges. Utskottet är enigt med en hel världssopinion som kräver Aung San Suu Kyis omedelbara frigivning. Den behandling Aung San Suu Kyi utsätts för av militärregimen är oacceptabel.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna *2005/06:U4 yrkande 5* och *2005/06:U225 yrkandena 1–4*.

Indien

Skrivelsen

Av skrivelsen framgår att Indien sedan 2002 uppvisat en fortsatt stark ekonomisk tillväxt samt en målmedveten strategi att utveckla Indiens politiska och ekonomiska utbyte med omvärlden. Strategiska partnerskap har ingåtts med USA, Japan, EU och Kina, ett trilateralt samarbete inom flera områden har inletts med Brasilien och Sydafrika, och de sedan länge nära relationerna med Ryssland, särskilt inom försvarsområdet, är fortsatt starka. Mest anmärkningsvärt av de nya strategiska partnerskapen är det med Kina som möjliggjorts tack vare gradvis upptinade relationer och ett ökat besöksutbyte på hög nivå. Den mycket kraftiga ökningen av det bilaterala handelsutbytet länderna emellan har förstärkt denna utveckling. Överenskommelse har också nåtts om parametrarna för att lösa de långvariga gränstvisterna. Indien har aktivt arbetat vidare på att integrera Sydasiens med andra delar av Asien, inte minst mot bakgrund av det långsiktiga, strategiska intresset av tryggad energisäkerhet.

Sedan 2002 har den indiska ekonomin i genomsnitt vuxit med 6,5 procent per år. Tillväxten har dock varit ojämn, vilket framförallt beror på att jordbruket alltjämt i hög grad är beroende av skiftande väderförhållanden. Den ekonomiska tillväxten har framförallt drivits av tjänstesektorn, som utgör hälften av landets BNP. En trend avtecknar sig där indiska företag exporterar alltmer högförädlade tjänster såsom forskning och utveckling, sjukvård, systemutveckling och kliniska försök. De ansträngda statsfinanserna, en relativt underutvecklad infrastruktur, bristen på energi, korruption och byråkrati ses som de största hoten mot en fortsatt uthållig tillväxt. Regeringen menar att de senaste årens goda ekonomiska tillväxt har lett till att levnadsvillkoren har förbättrats för många människor, särskilt i städerna, och fattigdomen har minskat. Fortfarande lever dock 260–390 miljoner i fattigdom beroende på vilken definition som används.

Intresset för Indien har i Sverige ökat kraftigt under de senaste åren. I regeringsförklaringarna från 2003 och 2004 slogs fast att Indien skall vara en prioritet för Sverige. Kontakterna med Indien skall fördjupas och breddas inom alla områden. Besöksutbytet med Indien har ökat men det finns enligt regeringen fortfarande en stor outnyttjad potential.

Av skrivelsen framgår att Indiens och Pakistans relationer har förbättrats avsevärt, från ett "nästan krigstillstånd" 2002 till en någorlunda konsoliderad normaliseringsprocess 2005. Pakistan proklamerade unilateralt eldupphör längs stilleståndslinjen i november 2003, med motsvarande indiskt gensvar. Den pakistanske presidenten och den indiske premiärministern träffades 2004 och beslöt då att återuppta den sammansatta dialogen, som normaliseringsprocessen kallas. Denna har därefter tagit fart, och flera möten har ägt rum mellan de bägge ländernas stats- och regeringschefer,

utrikes- och fackministrar. Ett stort antal förtroendeskapande åtgärder har genomförts eller påbörjats. I samband med toppmötet i Delhi i april 2005 mellan Indiens och Pakistans ledare uttalades att normaliseringsprocessen blivit oåterkallelig.

Motionerna

I motion 2005/06:U255 (m) yrkande 1 anförs att EU och FN fortsatt bör uppmuntra den politiska dialogen mellan Indien och Pakistan och understryka vikten av att parterna efterlever ingångna överenskommelser.

I motion 2005/06:U255 (m) yrkande 2 anförs att konflikten i Kashmir måste lösas med fredliga medel.

I motion 2005/06:U255 (m) yrkande 16 anförs att Sverige och EU i sina relationer med Indien bör påtala vikten av att respektera minoriteters rättigheter, att inte diskriminera på grund av kast och att respektera religionsfrihet.

I motion 2005/06:U255 (m) yrkande 19 anförs att Sverige och EU bör uppmuntra Indien att spela en mer framskjuten roll för att främja en demokratisk utveckling i andra delar av Asien.

I motion 2004/05:U308 (kd) yrkande 17 (i denna del) anförs att Sverige bör ställa ökade krav på bl.a. Indien vad gäller kvinnoförtrycket i länderna och förekomsten av s.k. prenatal könsdiskriminering.

Utskottets överväganden

Indien är en parlamentarisk demokrati med ett självständigt domstolsväsende och med ett väl utvecklat rättssystem baserat på en skriven grundlag. Landet har också en omfattande lagstiftning till skydd för de mänskliga rättigheterna. Indien brukar kallas för världens största demokrati och det pågår en ständig och mycket livlig politisk debatt på såväl nationell, som delstatsnivå. Den samlade bilden är att det indiska samhället präglas av stor tolerans och öppenhet mellan olika grupper.

Utskottet konstaterar att Indien är en av världens största ekonomier och landet uppvisar en god tillväxt. I början av 1990-talet inledde Indien en intensiv reformering av ekonomin som tidigare varit en planlagd blandekonomi. Då öppnades ekonomin upp allt mer och regeringen drev en politik med fler marknadsekonomiska inslag. Efter inledningsvis stora framgångar har inrikespolitiska faktorer samt den försämrade globala ekonomin lett till att takten i Indiens ekonomiska reformprogram har mattats av något.

De senaste årens goda ekonomiska tillväxt har lett till att levnadsvillkoren har förbättrats för många människor, särskilt i städerna, och fattigdomen har minskat. Fortfarande lever dock 260–390 miljoner i fattigdom, siffrorna skiljer sig beroende på vilken definition som används. En stor del av

befolkningen har därmed svårt att åtnjuta grundläggande rättigheter såsom tillgång till mat, bostad, rent vatten, sjukvård och utbildning. Det råder stora variationer mellan olika delstater och regioner. Kvinnor, barn, lågkastiga, stamgrupper och funktionshindrade är särskilt utsatta grupper.

Indien står inför stora framtida politiska, ekonomiska, miljömässiga och sociala utmaningar. Behoven växer snabbt i landet och behöver mötas med investeringar, bättre resursutnyttjande, fortsatta reformer och en hög tillväxt. Det förtjänar i detta sammanhang att påpekas att omkring 70 % av Indiens befolkning lever på landsbygden och att jordbruket sysselsätter ca två tredjedelar av befolkningen. En stor utmaning är att överbrygga klyftan mellan stad och landsbygd. För att lyckas med denna uppgift måste en avsevärd produktionsökning i jordbruket åstadkommas som i sin tur kan leda till ökade inkomster och köpkraft på landsbygden.

Indien har som land ett antal tillgångar av stort värde för den framtida ekonomiska utvecklingen. IT-industrin i Indien har t.ex. kunnat bygga framgångar på goda språkkunskaper, universitet i världsklass och stor tillgång på arbetskraft. Utskottet menar att det finns en potential för att utveckla samarbete mellan svenska och indiska företag, t.ex. inom IT-industrin. Det vetenskapliga samarbetet mellan Sverige och Indien har också fått ökat fokus. Ett bilateralt avtal om samarbete inom vetenskap och teknik avses att undertecknas inom kort. Även ett intensifierat kulturutbyte utgör ett viktigt led i att bredda kontaktytorna mellan Sverige och Indien.

Utskottet noterar att regeringen 2005 antog en ny landstrategi för utvecklingssamarbetet med Indien för åren 2005–2009. Prioriterade områden är demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och vetenskapligt samarbete. Målet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Inriktningen återspeglar Sveriges strävan efter ett bredare samarbete med Indien och ett partnerskap som skall fortleva även utan biståndsfinansiering. Utvecklingssamarbetet med Indien förutses på sikt fasa ut.

Utskottet konstaterar att Indien och EU 2004 ingick ett strategiskt partnerskap, vilket därefter har konkretiserats i en gemensam handlingsplan. Partnerskapet öppnar för ytterligare dialog och samarbete inom politik, ekonomi och handel. Den gemensamma handlingsplanen mellan EU och Sverige ger möjligheter för det bilaterala samarbetet, och lämpliga samarbetsområden bör identifieras. För att bättre utnyttja partnerskapets potential bör Sverige verka för bättre samordning av EU:s politik gentemot Indien.

Vid toppmötet mellan EU och Indien i Delhi i september 2005 antogs en gemensam handlingsplan för hur samarbetet skall fördjupas inom ekonomi, politik och handel. Utskottet finner att det strategiska partnerskapet mellan EU och Indien från år 2004 ytterligare har kunnat konkretiseras och stärkas. Bland annat har en gemensam högnivågrupp bildats som skall se över

hur den bilaterala handeln kan underlättas. Utskottet ser positivt på att Sverige tog aktiv del i EU:s förhandlingar om den nya handlingsplanen och välkomnar den dialog och det samarbete inom en rad nyckelområden som nu förestår.

Som en avslutning på toppmötet i Haag 2004 enades EU och Indien om en fortsatt sammanhållen dialog om demokrati och mänskliga rättigheter. Viljan att samarbeta för att upprätthålla mänskliga rättigheter upprepades vid toppmötet i Delhi 2005 där också som ovan nämnts en gemensam handlingsplan för det strategiska partnerskapet antogs. En del av denna plan utgörs av en dialog om demokrati och mänskliga rättigheter.

Könsbestämda aborter blir allt vanligare i Indien. 2001 gick det bara 933 flickor på 1000 pojkar i åldersgruppen 0–6 år. 1992 var relationen 945 flickor på 1000 pojkar. Söner förväntas att ta hand om sina åldrande föräldrar medan döttrarna oftast flyttar till sin makes familj. Således är det mycket viktigt att ha åtminstone en son i hushållet. Traditionen där kvinnans familj är skyldig att betala hemgift vid giftermål är en faktor som bidragit till könsbestämda aborter. Centralregeringens policy för att uppmuntra endast två barn per familj ("the two child norm") kan komma att öka antalet könsbestämda aborter och förvärra obalansen mellan antalet födda flickor och pojkar.

Utskottet har i flera tidigare betänkanden uttalat sig om prenatal könsdiskriminering. I betänkande 2003/04:UU8 sades följande:

Prenatal könsdiskriminering bottnar i vanföreställningen att män har ett högre värde än kvinnor. I vissa asiatiska länder, främst i Kina och Indien, är abort av flickfoster vanligt, och denna företeelse måste bekämpas där den förekommer. Utskottet menar att det mest effektiva sättet att bekämpa selektiva aborter är att i ett brett perspektiv arbeta för att motverka föreställningen om att flickor och kvinnor är underordnade män. FN:s konvention för utrotandet av all diskriminering av kvinnor utgör det främsta instrumentet.

Utskottet vidhåller denna uppfattning och tar bestämt avstånd från selektiva aborter av kvinnliga foster. De ger uttryck för en förkastlig kvinno-syn, men bottnar även i brist på resurser och synen på jämställdhet. Dessutom skapas en demografisk obalans, som lett till kidnappningar av flickor och kvinnor, tvångsgifte, våldtäkt och prostitution.

Konflikten mellan Indien och Pakistan om Kashmir har pågått i över femtio år. Konflikten är extra känslig eftersom båda länderna har kärnvapen. Utskottet noterar att relationen med grannlandet Pakistan avsevärt har förbättrats sedan 2002. Sedan slutet av 2003 råder ömsesidig vapenvila över kontrollinjen i Kashmir. Indien och Pakistan har också enats om att återuppta den s.k. sammansatta dialogen om samtliga tvisteämnen, inklusive Kashmirfrågan. Utskottet välkomnar också att flera möten har ägt rum mellan de bägge ländernas stats- och regeringschefer, utrikes- och fackminist-

rar och att förtroendeskapande åtgärder har genomförts eller påbörjats. Dessa initiativ är steg i rätt riktning och ger hopp om en fredlig lösning av konflikten.

Den underliggande konflikten om Kashmir är emellertid laddad och mycket svårlöst, och även inom andra områden återstår mycket att göra innan man kan tala om ett verkligt genombrott. Utskottet menar dock att det för första gången på länge finns skäl att tala om ett förändrat samtalsklimat och en vilja till fredlig samexistens.

Det finns starka skäl för Sverige, EU och det övriga internationella samfundet att förbli engagerade. Från Sveriges och EU:s sida borde i ett första skede insatser av förtroendeskapande och därmed konfliktförebyggande karaktär kunna övervägas. I det gemensamma uttalande som gjordes efter toppmötet mellan EU och Indien i Delhi 2005 uttrycker parterna en gemensam syn på vikten av multilateralism med särskilt fokus på FN:s roll för internationell fred och säkerhet. I uttalandet sägs också att en säkerhetsdialog skall upprättas mellan EU och Indien som bl.a. skall hantera regionala säkerhetsfrågor. EU har även uttryckt sin vilja att på parternas begäran assistera på det sätt som bedöms ändamålsenligt.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion 2005/06:U255 yrkandena 1, 2, 16 och 19 samt 2004/05:U308 yrkande 17 (i denna del).

Indonesien

Skrivelsen

Den politiska och ekonomiska situationen i Indonesien har under de senaste åren stabiliserats. Regeringen menar att väsentliga framsteg i demokratiseringsprocessen har gjorts, vilket manifesterades genom parlaments- och presidentvalen under 2004. Indonesien är därmed formellt, med sin befolkning på ca 220 miljoner människor, världens tredje största demokrati.

Regeringen påpekar dock att Indonesien dras med en omfattande korrup-tion, en ineffektiv byråkrati och undermålig rättssäkerhet. I allt väsentligt finns institutioner och lagverk på plats, men genomförandet uppvisar stora brister. Militären har fortfarande en stark ställning i samhället. Konflikter pågår på flera håll i landet mellan centralregeringen och olika separatist-rörelser.

Regeringen anser att Indonesien får stor betydelse regionalt och globalt genom sitt strategiska läge, sin stora befolkning och det faktum att Indone-sien har den största muslimska befolkningen i världen. Genom sin storlek, sin ekonomiska och politiska betydelse samt sin roll i både regionen och internationellt, är Indonesien ett land med vilket Sverige eftersträvar bred-dade och fördjupade kontakter.

Motionerna

I motion 2005/06:U220 (*mp*) anføres att det är viktigt att observera och i internationella relationer påtala det allvarliga läget för de mänskliga rättigheterna i Indonesien för de före detta politiska fångarna och för kristna.

I motion 2005/06:U226 (*mp*) anføres att regeringen aktivt bör stödja det västpapuanska folkets strävan att få bestämma över sitt eget land och att en folkomröstning om detta skall hållas så snart som möjligt.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att främjandet av de mänskliga rättigheterna är en prioritet inom svensk utrikespolitik. Det krävs att Sverige driver en resultatintriktad politik rörande mänskliga rättigheter och tar alla tillfällen i akt att föra fram sina budskap, med alla de verktyg som står till förfogande.

Utskottet menar att Sverige med utgångspunkt i de instrument som antagits av FN och andra internationella organ måste fortsätta att söka påverka, förbättra och upplysa om situationen för de mänskliga rättigheterna. Detta gäller självfallet också i tillämpliga fall i förhållanden till Indonesien.

Utskottet menar att de allmänna val som hölls i Indonesien förra hösten skapade förhoppningar om fortsatta reformer, bl.a. för att säkerställa alla människors lika rättigheter. Även om Indonesien gjort framsteg när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter återstår många områden där dessa rättigheter inte respekteras i den utsträckning som kännetecknar en fullt utvecklad demokrati. Sverige har bilateralt och i samverkan med EU-länderna vid ett flertal tillfällen direkt till den indonesiska regeringen uttryckt oro för den bristande respekten för mänskliga rättigheter och uppmanat till åtgärder för att stävja motsättningar och skydda utsatta grupper.

Förföljelse och ofredande på grund av religiös övertygelse är oacceptabelt. Utskottet vill här därför uttrycka oro över de händelser som utspelar sig i Indonesien och för den behandling som vissa minoriteter, inklusive kristna, får utstå. Trots att det enligt Indonesiens författning råder religionsfrihet förekommer rapporter om diskriminering och annat ofredande av bl.a. kristna och deras helgedomar.

Utskottet välkomnar att Sverige söker bidra till en positiv utveckling genom utvecklingssamarbetet. Det svenska biståndet till Indonesien fokuserar på demokratiutveckling och ökad respekt för mänskliga rättigheter. Bland annat verkar Raoul Wallenberg-institutet, med stöd från Sida, i Indonesien med ett flertal projekt på detta område. Raoul Wallenberg-institutet har t.ex. samarbetat med den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter och utbildat tjänstemän i det indonesiska justitiedepartementet i mänskliga rättigheter. Även EU har beslutat att i relationerna med Indone-

sien inkludera stöd till interreligiös dialog i regionen liksom att stärka moderata religionsuttryck. Ett konkret exempel på detta är den konferens om interreligiös dialog som hölls i Indonesien i juli inom ramen för ASEM-samarbetet. Det är utskottets förhoppning att insatser som dessa skall bidra till att öka respekten för de mänskliga rättigheterna i Indonesien och att alla skall kunna åtnjuta samma respekt för sina rättigheter oavsett religions-tillhörighet.

Utskottet konstaterar att det i Indonesien pågår svårlösta regionala konflikter. I Papua (Irian Jaya) gäller konflikten strävanden efter självständighet. EU har vid ett flertal tillfällen uttalat sitt stöd för en fredlig lösning på konflikten i Papua (Irian/Jaya). Budskapet framförs i regelbundna kontakter med myndighetsrepresentanter och på politisk nivå, bilateralt och inom ramarna för EU. I rådets slutsatser den 11 oktober 2004 uppmuntrades den indonesiska regeringen att söka fredliga lösningar i nuvarande och potentiella konfliktområden. I sammanhanget välkomnade rådet ett uttalande från Indonesiens nyvalde president om att han avsåg att genomföra särskilt självstyre för Papua och Aceh.

Utskottet stöder Indonesiens territoriella integritet och anser att en lösning av konflikten bör bygga på de lagar om särskild autonomi som stiftats. I kontakterna med Indonesien framhålls tydligt vikten av fredliga förhandlingslösningar för fred och säkerhet i Papua (Irian/Jaya). Utskottet hoppas att den fredsöverenskommelse som nu nåtts för Acehprovinsen även skall skapa förutsättningar för en fredlig lösning av konflikten i Papua (Irian/Jaya).

Sverige försöker bidra till en positiv utveckling av de mänskliga rättigheternas efterlevnad i Papua genom dialog med den indonesiska regeringen och genom stöd till utvecklingen av rättsväsendet och civilsamhället.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2005/06:U220 (mp) och 2005/06:U226 (mp).

Kina

Skrivelsen

Regeringen beskriver Kinas utveckling och de ekonomiska och politiska konsekvenserna av denna i skrivelsen. Kinas moderniseringssträvanden har enligt regeringen fortsatt sedan 2002, i synnerhet på det ekonomiska området. Kina har blivit världens sjätte största ekonomi, världens tredje största handelsnation och en av de största mottagarna av utländska direktinvesteringar. Kina spelar en viktig roll globalt sett för stigande råvarupriser, låg inflation och utvecklingen på valuta- och penningmarknaderna.

Den ensidiga fokuseringen på ekonomisk tillväxt har enligt regeringen samtidigt skapat stora problem. Klyftorna i samhället har vidgats vad gäller såväl inkomst och förmögenhet som tillgång till social service. Vatten-, mark- och luftföroreningar har nått allvarliga nivåer. 20 av världens 30 mest förorenade storstäder ligger i Kina. Fattiga människor är mest utsatta för miljöförstörelsens konsekvenser.

Regeringen menar att reformpolitiken inneburit ökad valfrihet och minskat detaljstyre av människors vardag, men beträffande de medborgerliga och politiska rättigheterna har framstegen varit begränsade. Den kinesiska regeringens skyldighet att skydda folkets mänskliga rättigheter skrevs 2004 in i konstitutionen. Kina är dock fortfarande en enpartistat som saknar demokrati och fria val, ett land där flera av de grundläggande fri- och rättigheterna inte respekteras och där tortyr och godtyckliga frihetsberövanden förekommer. Medierna har utvecklats på ett dramatiskt sätt, men är strikt kontrollerade, och öppen politisk opposition bestraffas hårt.

Inom rättssektorn har betydande resurser lagts ned på lagstiftning, utbildningsinsatser och modernisering av rättsapparaten. Civilsamhällets framväxt och en allt intensivare samhällsdebatt sätter ökad press på den kinesiska regeringen att förbättra lyhördsenheten mot folket. Förbättringar kan enligt skrivelsen väntas, men rättssäkerhet kan inte uppnås så länge den nuvarande politiska ordningen består.

Det övergripande målet med Kinas utrikespolitik är enligt regeringen att bygga ett starkt och internationellt respekterat Kina. Utrikespolitiken skall stödja den inhemska moderniseringen genom att skapa förutsättningar för tillväxt och handel. Det kräver en stabil värld och god tillgång till teknologi, energi och råvaror. Kinas militära modernisering har enligt regeringen också globala dimensioner. Kina har inte accepterat USA:s ambition att leda världens länder och vill i stället se en multipolär värld. USA har enligt regeringen sedan det andra världskriget en uttalad ambition att militärt kontrollera västra Stilla havet. Det anförs i skrivelsen att den ambitionen blir allt svårare att acceptera för Kina, särskilt när den tar sig uttryck i amerikanska styrkor ända in på den egna kusten.

Relationerna till USA har dock institutionaliserats avsevärt, trots konfliktfrågor som Taiwan, mänskliga rättigheter och det faktum att man på lång sikt är strategiska konkurrenter. Ekonomiska skäl talar enligt regeringen för fortsatt ömsesidigt beroende som en följd av den allmänna globaliseringen av världsekonomin. Samtidigt kan i USA anföras militärstrategiska skäl för en kärvarare attityd gentemot Kina; detsamma gäller om Kinas förhållande till USA. Det sägs i skrivelsen att inget annat bilateralt förhållande har så stor betydelse för säkerheten i världen. Regeringen menar att även om Europa inte har samma problem i sitt förhållande till Kina eller övriga Asien som USA står Europa ändå nära och påverkas av hur de säkerhetspolitiska relationerna fortsätter att utvecklas i Asien.

Taiwanfrågan förblir en fråga som enligt regeringen potentiellt skulle kunna leda till en direkt konflikt mellan Kina och USA. Kina har återförening som högt prioriterat mål och söker med olika medel förhindra en utveckling i Taiwan som omöjliggör en återförening. Besöken av taiwanesiska oppositionsledare på fastlandet under 2005 underströk regimens vilja att skapa kontakter över sundet med de krafter som inte strävar efter taiwanesisk självständighet. En lag om icke-utträde ur Kina riktad mot Taiwan som Kinas Nationella folkkongress antog 2005 gav Kina en lagstadgad möjlighet att använda "icke-fredliga medel" i händelse av en taiwanesisk självständighetsdeklaration. Lagen och den fortsatta förflyttningen mot Taiwansundet av militär utrustning visar enligt regeringen att risken för en väpnad konflikt ytterst kvarstår. Mot en väpnad konflikt talar främst att de kinesiska och taiwanesiska ekonomierna blir alltmer integrerade.

Motionerna

I motion 2005/06:U248 (m) yrkande 20 anförs att Sverige genom EU och FN skall vara pådrivande för att de mänskliga rättigheterna respekteras i Kina samt att Kina genomför reformer syftande till demokrati och rättsstat.

I motion 2005/06:U255 (m) yrkande 4 anförs att Sverige och EU måste påtala och fördöma de allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna som pågår i Kina. Ett liknande krav återfinns också i motion 2005/06:U289 (m) yrkande 16.

I motion 2005/06:U255 (m) yrkande 12 anförs att Sverige bör upprätthålla kontakten med Kina och söka samarbete och partnerskap i olika frågor och på det sättet verka för en demokratisk utveckling i Kina.

I motion 2005/06:U255 (m) yrkande 15 anförs att Kinas "ettbarnspolitik" har oacceptabla konsekvenser och strider mot den universella principen om människors lika värde.

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 10 anförs att EU och USA skall utforma en gemensam Kinapolitik.

I motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 3 anförs att Kina måste förmås tillämpa hela det internationella regelverket gällande mänskliga fri- och rättigheter liksom att införliva det i sin dagliga rättstillämpning. Yrkande 3 i motion 2004/05:U239 (fp) är likalydande.

I motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 5 anförs att Sverige och EU har ett stort ansvar för att FN:s auktoritet hävdas när det gäller tillsynen av respekten för de mänskliga rättigheterna.

I motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 6 anför Folkpartiet att Tibets strävanden efter självbestämmande bör stödjas i den händelse det tibetanska folket i framtiden väljer att förklara sin självständighet.

I motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 7 anförs att Beijingregimen skall upprätthålla respekt för de mänskliga rättigheterna samt skapa förutsättningar att vårda och utveckla kulturella och religiösa särdrag i Tibet och Xinjiang utan hot och förföljelser. Ett liknande yrkande återfinns i motion 2004/05:U239 (fp) yrkande 6.

I motion 2004/05:U273 (v) yrkande 1 anförs att Sverige i FN och andra internationella forum skall fästa uppmärksamheten på det kinesiska rättssystemets brist på självständighet i förhållande till statsorganen och partiapparaten och peka på de följder dessa brister får för den enskilde individen eller medborgaren.

I motion 2004/05:U273 (v) yrkande 2 anförs att Sverige i FN skall kräva en samlad rapport om kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Kina och att den framläggs på ett sådant sätt att Kina tvingas gå i svaromål.

I motion 2004/05:U273 (v) yrkande 3 anförs att Sverige i FN och i andra internationella forum skall kräva att Kina följer de konventioner man själv anslutit sig till och tillämpar de mänskliga rättigheterna när det gäller yttrande-, tanke- och organisationsfrihet samt att dessa rättigheter även skall omfatta en rörelse som Falungong.

I motion 2004/05:U273 (v) yrkande 4 anförs att Sverige i FN och andra internationella forum skall kräva att Kina följer de konventioner som man själv anslutit sig till och i praktiken tillämpar de mänskliga rättigheterna när det gäller yttrande-, tanke- och organisationsfrihet.

I motion 2004/05:U273 (v) yrkande 5 anförs att Sverige med kraft bör verka för att förföljelserna i Kina mot Falungong-utövare upphör.

I motion 2004/05:U273 (v) yrkande 7 anförs att Sverige i FN, EU och andra internationella forum kraftfullt bör verka för att Kina i praktiken tillämpar demokratiska fri- och rättigheter, vilket ökar betingelserna för en stärkt rättssäkerhet i landet.

I motion 2004/05:U308 (kd) yrkande 17 (i denna del) anförs att Sverige bör ställa ökade krav på bl.a. Kina vad gäller kvinnoförtrycket i länderna och förekomsten av s.k. prenatal könsdiskriminering.

Utskottets överväganden

Utskottet anser att de alljämt bristande framstegen vad gäller politiska reformer och mänskliga rättigheter i Kina ger anledning till oro. Kina är världens största diktatur. Politiska partier utöver kommunistpartiet är förbjudna och tryck- och yttrandefriheten är kraftigt inskränkt liksom religionsfriheten. Brott mot de mänskliga rättigheterna är rikligt förekommande. Bruket av tortyr är utbredd och användandet av dödsstraff är fortsatt mycket omfattande. Även om rättssystemet utvecklats de senaste årtion-

dena är det långt kvar till rättssäkerhet för den enskilde, och rättsväsendet kan inte anses självständigt i förhållande till den politiska makten. Godtyckliga frihetsberövanden är vanliga i Kina. Särskilt kringskurna är de mänskliga rättigheterna i Tibet och Xinjiang. Någon vilja till omsvängning i de grundläggande frågorna om demokrati och mänskliga rättigheter i landet och i de autonoma områdena Tibet och Xinjiang kan heller inte skönjas i dagsläget.

Utskottet ser mycket allvarligt på bristerna i respekten för de mänskliga rättigheterna i Kina och välkomnar att Sverige verkar för att situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina skall uppmärksammas i internationella sammanhang. Detta gäller självfallet också kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Tibet och Xinjiang.

Utskottet ser med oro på de allvarliga bristerna i Tibet i fråga om religionsfriheten och andra mänskliga rättigheter och på hotet mot den tibetanska kulturens fortlevnad. Utskottet välkomnar därför att regeringen på olika sätt verkar för att situationen för de mänskliga rättigheterna i Tibet skall uppmärksammas i internationella sammanhang. Förutom att ha verkat i bl.a. FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna bedriver Sverige en dialog med Kina, både bilateralt och inom EU, där vikten av att Kina respekterar befolkningens mänskliga rättigheter framhålls. Detta görs i enskilda möten, inom EU:s särskilda MR-dialog, i akademiska seminarier och vid studiebesök samt i utvecklingssamarbetet.

Sverige ifrågasätter inte Kinas överhöghet över Tibet. Det budskap Sverige framför i kontakter med kinesiska regeringsföreträdare är att den autonomi som tillerkänts Tibet måste få ett konkret innehåll och att Kina måste respektera det tibetanska folkets rätt att bevara sin kultur och sina religiösa traditioner.

Utskottet välkomnar att EU fortlöpande tar upp frågor om de mänskliga rättigheterna med Kina. Rådet har nyligen uttryckt fortsatt ytterst stark oro på grund av vissa aspekter av Kinas politik som strider mot andan i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och annan internationell människorättslagstiftning till vilken Kina redan är part. När det gäller dödsstraffet beklagar rådet djupt den fortsatta omfattande tillämpningen av detta samt misshandeln av fångar. Rådet kommer att fortsätta att noga övervaka människorättsituationen i Kina.

Utskottet menar att det är av stor vikt att EU-länderna talar med en röst. EU:s förmåga att hålla en gemensam och obruten linje är av avgörande betydelse för att uppnå framgång i hävdandet av centrala värden, såsom fred, frihet, demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna.

Utskottet vill här lyfta fram att den politiska dialogen mellan EU och Kina fortsätter att utvecklas och att ett toppmöte, som kommit att bli årligt, ägde rum i september 2005. I det gemensamma dokumentet från mötet erinras om hur relationerna har utvecklats under de 30 år som gått sedan diplomatiska förbindelser inleddes. Ett flertal avsiktsförklaringar undertecknades, bl.a. om sysselsättning och sociala frågor samt om en dialog om energifrågor och transportstrategier. En gemensam deklaration om klimatförändringar och energiresursfrågor tillkännagavs. Diskussionerna om ett eventuellt hävande av EU:s vapenembargo fortsatte under början av året, men har under hösten avstannat. Dialogen och seminarierna mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter utgör en fortsatt viktig del av EU:s politik gentemot Kina.

Av regeringens skrivelse 2005/06:85 framgår att EU och Kina står i begrepp att inleda förhandlingar om ett ramavtal som skall täcka mångfalden och bredden i relationen och ersätta det mer begränsade handels- och ekonomiavtalet från 1985. Utskottet har inhämtat att den svenska regeringen var aktiv under förberedelserna inför förhandlingarna för att viktiga grundprinciper om såväl de mänskliga rättigheterna som nedrustning och ickespridning skulle återspeglas i avtalet.

Utskottet konstaterar att det framgår av skrivelsen att Sverige under perioden har deltagit aktivt i EU:s dialog om de mänskliga rättigheterna med Kina, och situationen för de mänskliga rättigheterna i landet har genomgående förts fram vid bilaterala kontakter med den kinesiska regimen. Sveriges ambassad i Peking arrangerade under 2004 även ett seminarium för svenska och kinesiska företag i syfte att visa på goda exempel på företagens sociala ansvar.

Utskottet vill betona att Sverige fortsatt bör bejaka ökat samarbete och dialog med Kina, både om utvecklingen i Kina och om fred och säkerhet i världen i övrigt. Isolering av Kina är inte något alternativ om vi önskar främja landets demokratiska utveckling. Sveriges och EU:s relationer till Kina har också utvecklats avsevärt de senaste åren. Att Kinas relationer till omvärlden förändrats markant illustreras t.ex. av landets viktiga roll i att få till stånd sexpartssamtalen om den nordkoreanska kärnvapenfrågan.

Kina är inne i en förändringsprocess, och det är viktigare än någonsin att landet utsätts för impulser från omvärlden. Detta är inte minst viktigt när det gäller frågor om de mänskliga rättigheterna där såväl Sverige som EU har en omfattande dialog med Kina. Utskottet välkomnar därför att Sverige fortsatt engagemangspolitik gentemot Kina. Kontaktytorna har bredats och utbytet blivit mer omfattande. Den politiska dialogen har institutionaliserats på ett positivt sätt genom överenskommelsen att hålla årliga överläggningar på nivån kabinetssekreterare/vice utrikesminister om bilaterala och internationella frågor.

Utskottet menar att det ligger i Sveriges intresse att fortsätta att fördjupa och bredda kontakterna med Kina inom alla områden. Utskottet ser det som angeläget att omvärlden verkar för att Kina inkorporerar internationella normer och som ansvarstagande part engageras i det globala arbetet för fred och säkerhet, respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och frihandel. En uppriktig politisk dialog med Kina är ett viktigt medel att främja denna integrering.

Utskottet har i olika sammanhang pekat på vikten av dialog för förbättrade relationer och konstaterar att det kinesiska intresset för Sverige är stort. Sverige har värdefulla erfarenheter att dela med sig av, och det bilaterala utbytet kan stärkas. Utskottet delar regeringens uppfattning att utbyten kan ske när det gäller t.ex. miljö, rättsutveckling, förvaltningsreformer för att skapa ett öppnare samhälle, det civila samhället, fredsmissioner, forskning och utveckling, strukturomvandling, välfärdspolitik, företagens sociala ansvar, immaterialrätt och handelsförenklingar. Utbytet av studenter och forskare bör också växa.

Utskottet menar, liksom regeringen, att Sverige i det internationella samarbetet, med fokus på FN, bör verka för att engagera Kina i större utsträckning. Kinas medverkan är nödvändig för en långsiktig lösning på globala miljö- och hälsoproblem, liksom icke-spridning och fredsbevarande i konfliktområden världen över, t.ex. i Afrika.

Utskottet konstaterar att det pågår en strategisk dialog mellan EU och USA, bl.a. om Östasien där man diskuterat Kina. Utskottet menar att det är positivt med dialog, samarbete och samverkan i frågor där gemensamma intressen finns. Utskottet ställer sig dock i detta skede ytterst tveksamt till om en gemensam Kinapolitik för EU och USA i dagsläget är realistisk.

Enligt officiella siffror föds 120 pojkar per 100 flickor i Kina, den högsta proportionen i världen. För andra-barn var siffran 152 mot 100. Enligt International Planned Parenthood Federation utförs 7 miljoner aborter varje år i Kina, och i mer än 70 % av fallen är det aborterade fostret av kvinnligt kön. Vid Nationella folkkongressens möte i mars föreslogs att brottsbalken skulle revideras för att straffbelägga könsbestämda aborter, och en kommitté arbetar nu på lagändringen. Staten erbjuder också en rad ekonomiska fördelar till familjer med bara en dotter, exempelvis en pension på 800 yuan om året, lägre skolvavgifter och bättre anställningsmöjligheter.

Utskottet vill här upprepa vad som tidigare uttrycks om prenatal könsdiskriminering i detta betänkande och tar bestämt avstånd från selektiva aborter av kvinnliga foster. De ger uttryck för en förkastlig kvinnosyn. Dessutom skapas en demografisk obalans, som lett till kidnappningar av flickor och kvinnor, tvångsgifte, våldtäkt och prostitution.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2004/05:U239 yrkandena 3 och 6, 2004/05:U273 yrkandena 1–5 och 7, 2004/05:U308 yrkande 17 (i denna del), 2005/06:U248 yrkande 20, 2005/06:U255 yrkandena 4, 12 och 15, 2005/06:U286 yrkandena 3 och 5–7 samt 2005/06:U289 yrkande 16.

Taiwan

Skrivelsen

Det framgår av skrivelsen att den snabba demokratiska utveckling som inleddes i Taiwan efter att undantagstillståndet hävdes 1987 har lett till att Taiwan i dag är en väl utvecklad demokrati med folkvald president och lagstiftande församling, samt långtgående respekt för mänskliga rättigheter. Planer finns för närvarande på att ge mänskliga rättigheter grundlagsskydd. Nya lagar har införts som förstärker kvinnors och urbefolkningens mänskliga rättigheter och ökar den offentliga insynen i kriminalvården. Dödsstraffet tillämpas fortfarande, även om dess bruk har minskat i omfattning.

Den helt överskuggande politiska frågan är förhållandet till fastlandet och huruvida befolkningen i Taiwan i första hand ser sig som kineser eller taiwaneser. Befolkningen är enligt regeringen djupt splittrad i frågan. Kina ser med stor misstänksamhet på den nuvarande ledningen i Taipei, som företräder en linje som framhåller en egen taiwanesisk identitet. Kina har återförening som högt prioriterat mål och söker med olika medel förhindra en utveckling i Taiwan som omöjliggör en återförening. Kinas strategiska tänkande präglas enligt regeringen av att å ena sidan bibehålla status quo och å andra sidan avskräcka från att steg tas mot självständighet.

I skrivelsen framförs att Kinas ekonomiska tillväxt möjliggör kontinuerlig uppbyggnad och modernisering av landets militära kapacitet. Den kinesiska militära upprustningen med ett ökande antal missiler riktade mot Taiwan har stärkt misstron i Taiwan mot Kinas avsikter. Oron spädades på i mars 2005 när Kina antog en lag som kodifierade bruk av ”icke-fredliga medel” för att förhindra att Taiwan tar steg i riktning mot en självständighetsförklaring.

Opinionen i Kina står i Taiwanfrågan av allt att döma nära den politiska ledningen, medan befolkningen på Taiwan ser med oro och misstro på Beijings avsikter. Samtidigt växer sig de ekonomiska banden mellan fastlandet och Taiwan allt starkare. Vissa närmanden har gjorts vad gäller en del praktiska frågor, t.ex. upprättades direkta charterflyg under det kinesiska nyåret 2004 och 2005, och ledare för den taiwanesiska oppositionen, bl.a. den forna ärkerivalen Kuomintang, besökte under 2005 Kina på inbjudan av den politiska ledningen.

Taiwan fortsätter att vara diplomatiskt isolerat (Taiwan erkänns endast av 26 länder) och är utestängt från de flesta internationella organisationer. Ett betydande undantag är WTO. Taiwans ansträngningar att öka sitt deltagande i internationella organisationer har koncentrerats på att uppnå observatörskap i världshälsoorganisationen WHO, vilket hittills har misslyckats.

Sverige, liksom övriga EU-länder och de flesta andra länder, följer en ”ett-Kina-politik” och har därför inga diplomatiska förbindelser med Taiwan. Kontakterna mellan Sverige och Taiwan är dock omfattande avseende handel och investeringar, akademiskt utbyte, forskning, turism och kultur. Vidare förekommer samarbete mellan olika NGO:er och politiska partier. Som ett led i främjandearbetet har under de senaste åren flera svenska besök ägt rum i Taiwan på statssekreterarnivå. Taiwanesiska ministrar har enligt regeringen besökt Sverige varje år.

Motionerna

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 2 anförs att regeringen skall verka för pressfrihet och yttrandefrihet inom ramen för FN:s möten. Bakgrunden är att taiwanesiska journalister förvägrats ackreditering för att bevaka World Health Assembly's möte i Genève. Skälet till förvägran anges vara att Taiwan inte är en nation erkänd av FN.

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 7 anförs att Sverige på olika sätt bör utveckla sina förbindelser med Taiwan. Likalydande yrkanden återfinns i motionerna 2005/06:U286 (fp) yrkande 9 och 2004/05:U239 (fp) yrkande 8.

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 9 anförs att Taiwans folk självt skall ges möjligheten att avgöra sin framtid genom demokratiska val. Likalydande yrkanden återfinns i motionerna 2005/06:U286 (fp) yrkande 11 och 2004/05:U239 (fp) yrkande 10.

I motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 11 anförs att Taiwan bör få plats i WHO eftersom erfarenheter visar på betydelsen av att alla världens stater ingår i gemensamma ansträngningar mot pandemi och ohälsa. Ett liknande yrkande återfinns i motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 13.

I motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 2 anförs att taiwanesiska medborgare i ledande ställning bör beviljas besöksvisum till både hela EU och Sverige och att hänsyn till Pekingregimen inte får stå i vägen för detta. Ett likalydande yrkande återfinns i motion 2004/05:U239 (fp) yrkande 2.

I motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 8 anförs att Sverige och EU gentemot den kinesiska ledningen entydigt måste fördöma all kinesisk maktpolitik mot Taiwan.

I motion 2005/06:U286 (fp) yrkande 10 att Sverige inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik bör verka för att Taiwan ges en plats i FN, under förutsättning att Taiwans folk väljer att förklara sig suveränt, och under tiden verka för att Taiwan ges observatörsplats i FN. Likalydande yrkanden återfinns i motionerna 2004/05:U239 (fp) yrkande 9 och 2005/06:U4 (fp) yrkande 8.

I motion 2005/06:U387 (kd) yrkande 1 anføres att världssamfundet skall ge ett tydligt stöd för en fredlig utveckling av relationen Kina–Taiwan.

I motion 2005/06:U387 (kd) yrkande 3 anføres att ett-Kina-principens villkor måste grundas på en positiv utveckling av mänskliga rättigheter, demokrati, öppenhet och rättssamhällets principer, där Taiwan bör utgöra ett föredöme för regionens utveckling.

I motion 2005/06:U387 (kd) yrkande 4 anføres att Sverige via EU verkar för att Taiwan skall ges möjligheter att delta i och bidra till FN och dess underorganisationer med egna representanter.

Utskottets överväganden

Frågan om Taiwans framtida status måste lösas på fredlig väg av de berörda parterna. Utskottet anser, liksom regeringen, att det bör ske på ett sätt som tar hänsyn till att Taiwan blivit en demokrati. Utskottet noterar att den svenska regeringen i samtal med kinesiska företrädare alltid framhåller att Folkrepubliken Kinas användande av militära hot som påtryckningsmedel i konflikten med Taiwan är oacceptabelt. EU har också markerat sitt motstånd mot användning av våld för att lösa konflikten och uppmanat alla parter att undvika åtgärder som kan leda till ökad spänning.

Den fortsatta utplaceringen av missiler i närheten av Taiwansundet utgör en påminnelse om det alltjämt spända läget. Kinas lagstiftning mot "anti-secession" från mars 2005 förstärker detta ytterligare genom att legalisera bruket av "icke-fredliga medel" om Taiwan vidtar åtgärder som försvårar en framtida återförening. Lagen och den fortsatta förflyttningen av militär utrustning mot Taiwansundet visar att risken för en väpnad konflikt kvarstår. En direkt konfrontation mellan Taiwan och Kina skulle snabbt riskera att få katastrofala och globala konsekvenser och kunna leda till att USA blev indraget.

Mot en väpnad konflikt talar främst att de kinesiska och taiwanesiska ekonomierna blir alltmer integrerade. Besöken av taiwanesiska oppositionsledare till fastlandet under 2005 underströk regimens vilja att skapa kontakter över sundet med de krafter som inte strävar efter taiwanesisk självständighet.

Utskottet konstaterar att samtliga EU:s medlemsländer för en ett-Kina-politik som innebär att medlemsstaterna inte har diplomatiska förbindelser med Taiwan. Eftersom ett-Kina-politiken innebär att Sverige inte erkänner Taiwan som självständig stat, kan Sverige inte stödja en taiwanesisk ansökan om medlemskap i FN. Frågan om eventuell observatörsstatus för Taiwan i FN har inte aktualiserats eftersom någon sådan ansökan inte inlämnats. Utskottet har därför inte någon anledning att ta ställning i denna specifika fråga.

Det faktum att mellanstatliga förbindelser med Taiwan inte är möjliga hindrar dock inte att kontakter med Taiwan utvecklas på en rad områden. De politiska kontakter som i dag förekommer med Taiwan sker på inofficiell basis och motiveras av EU-ländernas kommersiella och professionella utbyte med Taiwan.

Det framgår av skrivelsen att kontakterna mellan Sverige och Taiwan är omfattande avseende handel och investeringar, akademiskt utbyte, forskning, turism och kultur. Utskottet anser att fortsatta insatser för att utöka samarbetet mellan Sverige och Taiwan är angelägna, inte minst i ljuset av de positiva erfarenheter som de nuvarande samarbetena gett upphov till. Ett väl utbyggt kontaktnät med Taiwan stärker dess förutsättningar att stå som ett demokratiskt föredöme i regionen.

Utskottet ställer sig positivt till deltagande av Taiwan i internationella sammanhang, förutsatt att det inte kräver nationsstatus. Många av framtidens utmaningar är globala till sin karaktär och berör alla delar av världssamfundet. Taiwan bör därför få delta i exempelvis det internationella hälsosamarbetet. Preventiva åtgärder och kontroll av infektionssjukdomar är beroende av globala effektiva nätverk. En förutsättning för Taiwans deltagande är dock att detta inte skulle kräva nationsstatus. Sverige bör inom ramen för "ett-Kina-politiken" fortsatt verka för ett ökat taiwanesiskt deltagande i vissa internationella organisationer.

Utskottet konstaterar också att den svenska regeringen vid olika tillfällen har framhållit att den skulle välkomna en utveckling som möjliggjorde för Taiwan att erhålla observatörsstatus i WHO. Sverige verkar även för att denna uppfattning skall vinna stöd inom EU-kretsen. Det har dock hittills inte varit möjligt att uppnå enighet i EU kring denna fråga. Olika förslag för att hitta en pragmatisk lösning som skulle möjliggöra någon form av taiwanesiskt deltagande i WHO:s arbete diskuteras dock fortlöpande. Det finns tidigare exempel på sådant deltagande. Utskottet har erfarit att det inför mötet i WHA (World Health Assembly) i maj pågår en diskussion om Taiwans möjligheter att ta del av arbetet i WHO, men det är osäkert om det går att nå konsensus i frågan om någon form av observatörskap.

Regeringen har den 3 mars i svar på fråga 2005/06:1109 om visumfrihet för taiwaneser anfört följande:

Grunden för EU:s gemensamma viseringspolitik återfinns i rådets förordning om fastställande av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav. Det grundläggande syftet med viseringspolitiken är att upprätthålla en reglerad invandring med enhetliga regler, men samtidigt skapa förutsättningar för största möjliga öppenhet. Ändringar av förordningen sker genom beslut av rådet efter hörande av Europaparlamentet. En sådan ändring förutsätter ett initiativ av kommissionen. Något sådant initiativ har inte tagits.

Utskottet betraktar med detta motionen om visum som besvarad. Frågor om taiwanesiska journalisters rätt att bevaka FN-möten har besvarats i svar på interpellation 2004/05:578. Utrikesministern anförde då bl.a. följande:

Det fria ordet har självfallet sin givna plats i ett öppet och ansvarstagande FN. Journalister har där en viktig roll att spela.

I fallet med de taiwanesiska journalisternas ackrediteringsansökan hänvisar Unog i sitt avslag till gällande ackrediteringsvillkor, som gäller inom FN generellt. Enligt dessa ges ackreditering till journalister som har sin bas i medieorganisationer från medlem eller observatör i FN. Taiwan är inte upptaget som medlem eller observatör i FN, vilket bland annat framgår av FN:s generalförsamlings resolution 2578 från 1971.

Jag tycker inte att de nuvarande reglerna är ändamålsenliga, varför vi stöder ansträngningarna att finna pragmatiska lösningar på dessa frågor, som kan möjliggöra för en bredare krets av journalister än i dag att tillåtas att delta i FN:s olika möten. Jag kommer även fortsättningsvis att förespråka och stödja ansträngningar att finna sådana lösningar i kontakterna med berörda FN-organ.

Utskottet delar regeringens ståndpunkter i denna fråga.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2004/05:U239 yrkandena 2 och 8–10, 2005/06:U4 yrkandena 2 och 7–11, 2005/06:U286 yrkandena 2, 8–11 och 13 samt 2005/06:U387 yrkandena 1, 3 och 4.

Östtimor

Skrivelsen

Den 20 maj 2002 blev Östtimor en självständig stat. Etablerandet av en självständig stat har enligt regeringen inneburit stora utmaningar, trots omfattande stöd från det internationella samfundet. Östtimor var fattigt redan innan den självständighetsomröstning som hölls 1999 urartade i våldsamheter som raserade den ekonomiska infrastruktur som fanns. Ett grundläggande problem för uppbyggnaden av det självständiga Östtimor är bristen på mänskligt kapital i form av utbildade östtimoreser. FN har

sedan självständigheten fortsatt att stödja utvecklingen av landets institutioner och säkerställa stabiliteten. Ett område där framstegen varit långsamma är t.ex. utvecklingen av rättsväsendet och utbildning av personal till detta.

Enligt regeringen har relationerna mellan Östtimor och Indonesien förbättrats dramatiskt sedan 2002. En utestående fråga är dock hur man skall handskas med de brott mot mänskliga rättigheter som begicks av Indonesienstött milis år 1999.

Sverige söker även fortsättningsvis bidra till att Östtimor utvecklas i riktning mot ökad stabilitet och välbefinnande. Regeringen menar att en nyckelfråga de närmaste åren är om landet förmår fullfölja övergången till en självständig demokratisk stat. Utvecklingen av ett starkt flerpartisystem med en fungerande opposition kommer att vara en viktig faktor i denna process.

Motionerna

I motion 2005/06:U234 (mp) yrkande 1 anförs att Sveriges utvecklingssamarbete med Östtimor bör förstärkas med avseende på demokrati och ekonomi.

I motion 2005/06:U234 (mp) yrkande 2 anförs att Sverige skall agera för att skapa internationell uppslutning för en bärkraftig ekonomisk utveckling i Östtimor som undviker att upprepa klassiska ekonomiska felgrepp och uttjänta modeller.

I motion 2005/06:U234 (mp) yrkande 3 anförs att svenskt utvecklingssamarbete inom den civila NGO-sektorn i Östtimor bör utökas.

Utskottets överväganden

Trots inledande turbulens inrymmer utvecklingen i Östtimor ett hopp om en dräglig framtid. Härtill bidrar inkomsterna från olja och gas som stigit kraftigt på senare tid. Utskottet konstaterar dock att det självständiga Östtimor fortsatt behöver omvärldens stöd för att befästa sin demokrati och utveckla sin ekonomi. Utskottet välkomnar därför att det svenska engagemanget kommer att bestå.

Sveriges förbindelser med Östtimor är mycket goda. Besöksutbytet mellan länderna har varit omfattande de senaste åren, speciellt vad gäller östtimoresiska besök i Sverige. Sveriges stöd till Östtimor under de svåra åren av frigörelsen från Indonesien har bidragit till särskilt nära band mellan länderna. Sedan 1998 har Sverige bidragit med drygt 182 miljoner kronor till Östtimor, främst genom FN. Sverige har också bidragit med civilpolis och militärobservatörer till FN-insatsen. Riksdagen bedriver samarbete med Östtimors parlament. Under våren 2005 antogs en ny regionstrategi som bl.a. inkluderar utvecklingssamarbetet med Östtimor.

Utskottet konstaterar att de offentliga institutionerna i Östtimor är svaga, och bristen på kompetent personal är ett stort hinder inom de flesta samhällsområden. Samtidigt bedöms regimen ha en genuin vilja att tillämpa ett demokratiskt styrelseskick med respekt för de mänskliga rättigheterna. Utskottet välkomnar att landstrategins fokus i utvecklingssamarbetet under de närmaste åren kommer att ligga på god samhällsstyrning och mänskliga rättigheter. Stödet skall i första hand kanaliseras via befintliga program och organisationer, t.ex. FN-systemet och Världsbanken. Undantag från denna huvudprincip kan vara motiverade i ett fåtal fall där svenska aktörer har komparativa fördelar och efterfrågas av samarbetsparterna.

Tillväxten i Östtimor i regional jämförelse är mycket låg. En betydligt högre tillväxt skulle behövas för att lyfta befolkningen ur fattigdom. Östtimors ekonomiska situation har dock förändrats dramatiskt under 2004–2005 genom större inkomster än väntat från de olje- och gasfyndigheter som förvaltas gemensamt med Australien. På sikt kommer Östtimor sannolikt att dra stor nytta av dessa inkomster som inger hopp om ett framtida välstånd. De medför dock också risker för korruption, och utvecklingen av en privat sektor kan försenas av omfattande olje- och gasintäkter. Den östtimoresiska regeringen har, i likhet med Norge, upprättat en särskild oljefond. Östtimor bör dock enligt skrivelsen sträva efter att diversifiera sin ekonomi för att inte bli helt beroende av olja och gas.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion 2005/06:U234 yrkandena 1–3.

Förenklad motionshantering

Utskottet har vid en genomgång av yrkandena i följande uppräknig funnit att de förslag som framförs inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen, varför de avstyrks. De aktuella yrkandena finns beskrivna i sin helhet i betänkandets förteckning över behandlade förslag.

Yrkanden

2002/03:U206 (m) yrkande 6

2004/05:U201 (m) yrkande 3

2004/05:U202 (m)

2004/05:U203 (m) yrkandena 1–4

2004/05:U204 (m) yrkandena 1 och 2

2004/05:U205 (m) yrkande 5

2004/05:U207 (m) yrkandena 1, 4–7

2004/05:U208 (kd) yrkandena 1–3

2004/05:U236 (m) yrkandena 1 och 2
2004/05:U262 (m, fp, kd, v, c, mp)
2004/05:U274 (kd, m, fp, c) yrkandena 1–3
2004/05:U292 (fp)
2004/05:U295 (m, fp, kd, v, c, mp) yrkandena 1–4
2004/05:U296 (m) yrkandena 1–5
2004/05:U327 (v, mp) yrkandena 1 och 2
2005/06:U201 (m)
2005/06:U204 (m)
2005/06:U207 (kd) yrkandena 1–3
2005/06:U211 (m) yrkandena 1 och 4–7
2005/06:U213 (m)
2005/06:U218 (s)
2005/06:U229 (m) yrkandena 2, 3 och 5–7
2005/06:U262 (kd)
2005/06:U263 (m) yrkandena 1–3
2005/06:U269 (kd, m, fp, c) yrkandena 1–3
2005/06:U302 (s)
2005/06:U342 (m, fp, kd, v, c, mp) yrkandena 1–5
2005/06:U358 yrkandena 1 och 2

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2002/03:U206 yrkande 6, 2004/05:U201 yrkande 3, 2004/05:U202, 2004/05:U203 yrkandena 1–4, 2004/05:U204 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U205 yrkande 5, 2004/05:U207 yrkandena 1 och 4–7, 2004/05:U208 yrkandena 1–3, 2004/05:U236 yrkandena 1 och 2, 2004/05:U262, 2004/05:U274 yrkandena 1–3, 2004/05:U292, 2004/05:U295 yrkandena 1–4, 2004/05:U296 yrkandena 1–5, 2004/05:U327 yrkandena 1 och 2, 2005/06:U201, 2005/06:U204, 2005/06:U207 yrkandena 1–3, 2005/06:U211 yrkandena 1 och 4–7, 2005/06:U213, 2005/06:U218, 2005/06:U229 yrkandena 2, 3 och 5–7, 2005/06:U262, 2005/06:U263 yrkandena 1–3, 2005/06:U269 yrkandena 1–3, 2005/06:U302, 2005/06:U342 yrkandena 1–5 och 2005/06:U358 yrkandena 1 och 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Bistånd, punkt 4 (fp)

av Gabriel Romanus (fp) och Nina Lundström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bistånd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U4 yrkande 6 och avslår motion 2005/06:U5 yrkande 10.

Ställningstagande

På listan över de 30 länder som Sverige betalar ut mest bistånd till finner vi fortsatt enpartistaterna Vietnam, Laos och Kina, länder som genom sitt agerande uppvisar omfattande tillkortakommanden avseende demokrati och grundläggande mänskliga rättigheter. Detta är stater som toppar den internationella organisationen Freedom Houses lista över världens värsta diktaturer och har gjort så under lång tid. Inget tyder således på att regimernas förtryck är på väg att mattas av. I början av december 2005 sköt exempelvis kinesisk polis enligt vittnen ihjäl 20 demonstranter och skadade ytterligare 8 personer som protesterade mot planerna på ett kraftverk i Guangdong-provinsen i södra Kina. Vidare har Vietnam två år i rad hamnat i topp på Amnesty Internationals lista över flest antal verkställda dödsdomar i världen. Sammanlagt utbetalade den svenska staten 331 miljoner kronor i bistånd till dessa båda länder under 2004.

Sverige kan inte fortsätta att finansiera odemokratiska regeringars verksamhet. Vi kräver att den svenska regeringen avvecklar det bilaterala bistånd som ges till stater som Laos, Vietnam och Kina, såvida regeringarna inte visar trovärdig vilja att genomföra demokratiska reformer. Om bistånd skall bedrivas i diktaturstater bör det enligt vår åsikt kanaliseras via enskilda organisationer.

Vi vill vidare att det bistånd som ges i högre grad skall fokusera på demokrati och mänskliga rättigheter – kort sagt att demokrati skall vara det övergripande målet för det svenska bilaterala biståndet. Det betyder bl.a. satsningar för att bygga upp rättsväsendet i demokratiskt svaga länder.

Utvärderingar av biståndet har visat att sådana insatser måste prioriteras i t.ex. länder som Afghanistan. Där har hittills andra typer av insatser dominerat, t.ex. för att stärka infrastrukturen.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 6.

2. Företagens ansvar, punkt 5 (mp)

av Lotta Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om företagens ansvar. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U5 yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Miljöpartiet konstaterar att regeringen tecknar en ljus bild av företagens ansvarstagande för arbetsvillkor. I den analys som ges i regeringens skrivelse sägs inget om det tryck mot företag som konsument- och konsumentorganisationer, såväl på hemmaplan som i Asien, utövar för att lyfta fram frågorna. Detta är en brist i regeringens skrivelse. Utan konsumenters tryck skulle knappast intresset från de stora företagens sida för att förbättra arbetsvillkoren vara så stort.

Regeringen driver en politik baserad på frivillighet gentemot företag. Detta innebär att det är upp till företagen att själva ta ansvar. Tyvärr är företagsansvar inte tillräckligt, och regeringen borde därför också i sina bilaterala kontakter verka för att länder i regionen ansluter sig till ILO:s konventioner om rättigheter i arbetslivet.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2005/06:U5 (mp) yrkandena 6 och 7.

3. Burma, punkt 7 (fp, mp)

av Lotta Hedström (mp), Gabriel Romanus (fp) och Nina Lundström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Burma. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:U4 yrkande 5 och 2005/06:U225 yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Burma har knappast förbättrats. Det finns sålunda inga bevis för diktaturens vilja till politiska eftergifter eller reformer. Fler än 1 100 personer sitter för närvarande fängslade för sina politiska åsikters skull. Ledaren för partiet National League for Democracy, Aung San Suu Kyi, sitter fortsatt i husarrest som förlängdes så sent som i slutet av november förra året. Mot bakgrund av detta är det knappast fruktbart eller önskvärt att inleda en dialog med militärdiktaturen i Burma. Aung San Suu Kyi och NLD förespråkar också fortsatt isolering av regimen i Burma.

Att EU:s medlemsländer sviktar i respekten för mänskliga rättigheter, till förmån för handelspolitiska intressen, är oacceptabelt. Att den svenska regeringen stöder den linjen är rent av skamligt. Vi menar att regeringen av principiella skäl bör stödja den demokratiska oppositionen och inte legitimera Burmas regim genom att tillåta den att delta på ASEM-möten så länge regimen allvarligt kränker de mänskliga rättigheterna.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2005/06:U4 (fp) yrkande 5 och 2005/06:U225 (mp) yrkandena 1–4.

4. Tibet, punkt 11 (fp, mp)

av Lotta Hedström (mp), Gabriel Romanus (fp) och Nina Lundström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Tibet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U286 yrkande 6.

Ställningstagande

Tibets andlige ledare, Nobels fredspristagare, Dalai lama tvingades 1959 lämna Potalapalatset i Tibets huvudstad Lhasa för att sedan dess befinna sig i landsflykt undan den kinesiska ockupationsmakten. Sin exilregering leder han från Dharamsala i Indien. Den kinesiska ockupationen fullbordas

effektivt med hjälp av massinflyttning, militär kontroll och förtryck samt massiva investeringar som skall knyta Tibet till resten av den kinesiska ekonomin och infrastrukturen.

Förtrycket av oppositionella fortsätter. I det beryktade Drapchifängelset sitter Tibets politiska fångar med drakoniskt långa fängelsestraff. En av dem, den buddhistiska nunnan Ngawang Sangdrol, arresterades 13 år gammal i augusti 1990 för att hon och andra nunnor från klostret Garu deltog i en fredlig demonstration mot den kinesiska ockupationen. Hon skulle ha frigivits tidigast 2011, vid 34 års ålder efter att ha tillbringat tjugo år i kinesiskt fängelse, men frigavs till slut av medicinska skäl för något år sedan. Hon är bara en av ett mycket stort antal politiska fångar som visar på den brutala kinesiska förtryckarregimen och dess bristande legitimitet. På samma sätt bryts otaliga oppositionella ned av tortyr och nedbrytande fängelsevillkor, för att knäcka deras motstånd och avskräcka nya oppositionella.

De sista åren har inofficiella samtal ägt rum mellan företrädare för Dalai lama och den kinesiska regimen. Dalai lamas personlige representant gavs på nytt tillfälle att besöka Tibet och på nytt frigavs några politiska fångar som en gest av good-will av de nyckfulla ledarna i Beijing. Bland annat frigavs buddhistnunnan Phuntsog Nyidrol ett år innan hennes 17-åriga fängelsestraff för att bl.a. ha spelat in sånger om Tibet och Dalai lama löpte ut. Vad dessa samtal går ut på är fortsatt höljt i dunkel. Är det ett seriöst försök från ledarna i Beijing att låsa upp decenniernas dödläge eller bara ett försök att döva den internationella opinionen för Tibets sak? Det finns ingen anledning att förvänta sig en lösning av Tibetfrågan, om inte ledarna i Beijing är beredda att gå Dalai Lama till mötes i hans krav på långtgående autonomi för Tibet. Vi ämnar stödja Tibets strävanden efter självbestämmande i den händelse det tibetanska folket i framtiden väljer att förklara sin självständighet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2005/06: U286 (fp) yrkande 6.

5. Taiwan, punkt 12 (fp)

av Gabriel Romanus (fp) och Nina Lundström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Taiwan. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U239 yrkandena 2 och 8–10, 2005/06:U4 yrkandena 2 och 7–11 samt 2005/06:U286 yrkandena 2, 8–11 och 13 samt avslår motion 2005/06:U387 yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Sverige och EU måste gentemot den kinesiska ledningen entydigt fördöma all kinesisk maktpolitik och hot mot Taiwan. Dessa står i strid med folkkrätten och den internationella säkerheten i FN-stadgans mening, oavsett om Taiwan entydigt vunnit internationellt erkännande eller inte. Varje antydning om att Beijing kan komma att använda väpnat våld eller utpressning för att uppnå sina mål om att införliva Taiwan måste avvisas. Medborgarna på Taiwan avgör själva om de vill bli en del av folkrepubliken eller fortsätta leva sitt eget liv. Sverige och EU måste göra detta helt entydigt gentemot den kinesiska statsledningen. Förenta staterna och dess krigsmakt är i praktiken den yttersta garanten för Taiwans oberoende och demokrati.

Sverige bör på olika sätt utveckla sina förbindelser med Taiwan. Taiwans representationskontor i Stockholm bör ges diplomatisk skattefrihet. Den svenska representationen i Taipei bör förstärkas politiskt. Representationen visade sig vara ytterst värdefull för att tillvarata de omfattande svenska intressena i Taiwan i samband med den stora jordbävningkatastrofen i september 1999. Sverige bör inom EU medverka till att EU upprättar ett informationskontor i Taipei. Taiwanesiska medborgare i ledande ställning bör beviljas besöksvisum till både hela EU och Sverige och hänsyn till Pekingregimen får inte stå i vägen för detta.

Det är upprörande att EU-ländernas regeringar, inklusive den svenska, vägrar att utfärda besöksvisum för taiwanesiska medborgare i ledande ställning, samtidigt som företrädare för världens största diktatur besöker Sverige på löpande band. Varje hänvisning till EU-regler är absurd, då sådana inte kan ha tillkommit och upprätthållits utan Sveriges delaktighet och tillstyrkan. Invånare från demokratiska Taiwan skall inte vägras inresa i Sverige och EU-länderna av hänsyn till EU-ländernas och Sveriges förbindelser med diktaturen i Beijing.

De ytterst olyckliga turerna kring hävandet av EU:s vapenembargo mot Kina har visat på såväl riskerna för att Kina skall få tillgång till känslig högteknologi i sina fortsatta militära rustningar liksom på konsekvenserna av detta för EU:s relationer till USA och dess allierade i Asien. Europa och USA bör därför samordna sin politik gentemot Kina och i dialog utforma en gemensam politik i Kinafrågan. När säkerhetspolitiken får genomslag inom olika politikområden är det viktigt att ha en gemensam värdegrund, baserad på mänskliga rättigheter och demokrati, för att undvika motstridiga intressen.

Folkrepubliken Kinas anspråk på att företräda ett och hela Kina i förhållandet till Asiens mest lovande demokrati Taiwan tar sig ständigt ytterst arroganta och aggressiva uttryck. Den militära uppladdningen i havsområdet mellan fastlandet och Taiwan inför presidentvalen i mars 1996 saknade motstycke internationellt liksom hotelserna inför presidentvalet i mars 2000. Omvärldens beslut i samband med att folkrepubliken övertog Taiwans plats i FN:s säkerhetsråd uppfattas av Peking som ett erkännande av att regimen där fått världssamfundets godkännande på att vara den legitima företrädaren för ett och ett enda Kina.

När omvärlden 1971 genom generalförsamlingens resolution 2758 bytte ut Republiken Kina (Taiwan) mot Folkrepubliken Kina som ständig medlem i FN:s säkerhetsråd, var det ett naturligt uttryck för vilka världens stormakter, dessutom kärnvapeninnehavare, faktiskt var och är. Att Taiwan ställdes utanför FN:s medlemskara berodde däremot på att varken Beijing eller Taipei kunde acceptera mer än en företrädare för Kina i FN:s medlemskrets. Detta accepterades av ett realpolitiskt världssamfund.

Frågan om människor av kinesiskt ursprung önskar leva i en eller flera statsbildningar kan bara avgöras av dessa människor i fria och demokratiska former. Även om principen om "ett Kina" lever vidare, kan den aldrig med någon automatik ge regimen i Beijing något slags ensamföreträddarrätt. Det saknar den varje demokratisk legitimitet för. Om och när folken i Kina och Taiwan önskar återförenas kan det endast ske genom att de båda folken i fria och demokratiska former tar ställning för detta. På den punkten måste världssamfundet också vara entydigt.

FN skall bestå av företrädare för världens alla stater. Tyvärr tvingas vi acceptera att alla stater inte är demokratiska och att dess företrädare därför inte alltid har demokratisk legitimitet. Det kan emellertid inte vara acceptabelt att en stabil de facto-statsbildning med demokratiskt styre och legitimitet ställs utanför världssamfundet. Taiwan hör hemma också i FN:s gemenskap.

På grund av Kinas hot om militärt angrepp och omvärldens uppmaning till Taiwan att därför avstå från formell självständighet är fullt FN-medlemskap tills vidare inte möjligt. Inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik bör Sverige verka för att Taiwan ges en plats i FN, under förutsättning att Taiwans folk väljer att förklara sig suveränt, och under tiden verka för att Taiwan omgående ges observatörsplats i FN. Vidare bör Taiwans folk självt ges möjligheten att avgöra sin framtid genom demokratiska val.

Kina har även stoppat Taiwans försök att få en plats i världshälsoorganet WHO, trots att detta FN-organ inte bara har självständiga stater i sin skara. De senaste årens händelser i Ost- och Sydostasien med sars och fågelinfluensa visar på betydelsen av att alla världens stater ingår i de

gemensamma ansträngningarna mot pandemier och ohälsa. Taiwan skulle dessutom kunna lämna värdefulla både medicinska och ekonomiska bidrag till såväl WHO:s som andra humanitära FN-organs ansträngningar mot fattigdom, svält och sjukdomar. Beijings hårdnackade motstånd mot Taiwans plats i WHO betalas i värsta fall dyrt av sjuka och fattiga människor i tredje världen. Lika oacceptabla är de repressalier som Beijing tvingar olika FN-organ att vidta mot olika inte bara officiella företrädare från Taiwan utan också journalister. Folkpartiet menar att regeringen skall verka för pressfrihet och yttrandefrihet inom ramen för FN:s möten. Taiwanesiska journalister har t.ex. förvägrats ackreditering för att bevaka World Health Assembly's möte i Genève.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motionerna 2004/05:U239 (fp) yrkandena 2 och 8–10, 2005/06:U4 (fp) yrkandena 2 och 7–11 samt 2005/06:U286 (fp) yrkandena 2, 8–11 och 13.

6. Ett-Kina-politiken, punkt 13 (kd, c)

av Agne Hansson (c) och Rosita Runegrund (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett-kina-politiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U387 yrkande 3.

Ställningstagande

För Taiwan fortsätter kampen för likabehandling i det internationella systemet. Nyligen nekades Taiwan medlemskap i Förenta nationerna för elfte året i rad. Eller mer korrekt uttryckt: Taiwan nekades att åter bli medlem i FN. En sammanfattad bild av den förklaringskultur som används för att motivera Taiwans diplomatiska utanförskap fokuserar på den s.k. ett-Kina-politiken, dvs. att det kan bara finnas ett Kina. Att Taiwan, lagligt sett, är en del av Kina är en åsikt som delas av FN, EU och en majoritet av världens länder – inklusive Sveriges regering. Taiwan har därför diplomatiska förbindelser med enbart 26 länder. Kristdemokraterna menar att Sverige via EU bör verka för att Taiwan skall ges möjligheter att delta i och bidra till FN och dess underorganisationer med egna representanter.

För att ett-Kina-politiken skall vara acceptabel måste den grundas på en tydligt positiv utveckling i Kina av mänskliga rättigheter, demokrati, öppenhet och rättssamhällets principer där Taiwan skall vara föredömet för hela

regionens politiska utveckling. Kristdemokraterna menar avslutningsvis att världssamfundet skall ge ett tydligt stöd för en fredlig utveckling av relationen Kina–Taiwan.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan framförs. Förslaget lämnas med anledning av motion 2005/06: U387 (kd) yrkande 3.

Särskilda yttranden

1. En svensk Asienpolitik, punkt 1 (mp)

Lotta Hedström (mp) anför:

Miljöpartiet noterar att ett av regeringens teman för Asienpolitiken är miljön, inklusive energisituationen. Skrivelsen ger ett splittrat intryck och det saknas ett tydligt övergripande angreppssätt för att effektivt angripa problemen. Miljöpartiet vill dock understödja den fokusering på institutionell kapacitetsuppbyggnad som aviseras i skrivelsen samt det utrymme miljöfrågorna ändå har fått i densamma.

I skrivelsen behandlas regionens förnybara energikällor ytterst styvmoderligt, både i fråga om existens och potential. Närmast häpnadsväckande är frånvaron av problematisering av regionens förment ökande behov och efterfrågan av energi samt den stegrande resursförbrukningen. Detta samtidigt som till och med det kinesiska ledarskapet sägs föra en intern diskussion om oljans roll i framtiden. Behoven av att moderera efterfrågeökningen på energi och behoven av alternativ till den ändliga oljan, är centrala för Sverige, Asien och resten av världen. Ett konsekvent, genomtänkt och långsiktigt svenskt förhållningssätt att möta dessa behov är mycket angeläget.

Den ökade resursanvändningen, som regeringen berör mycket översiktligt i sin skrivelse, förtjänar ett vidare och fördjupat resonemang. Den ekonomiska tillväxt och ökade konsumtion som äger rum i stora delar av Asien i dag – med Kina som främsta exempel – saknar motstycke. Den västerländska ekonomiska modellen, med sitt resursslöseri, är ohållbar både för industriländerna och för Kina, Indien eller andra asiatiska länder. Vad som krävs är en radikal och global omorientering av produktions- och konsumtionsmönster, i synnerhet i Asien. Miljöpartiet menar att regeringen som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik bör återkomma med en systematisk, heltäckande och långsiktig *hållbarhetsstrategi* för att bemöta det framtida energi- och resursbehovet i länderna i Asien.

Miljöpartiet menar att det i regeringens skrivelse saknas en mer specifik redogörelse för hur regeringen har arbetat för att lyfta fram mänskliga rättigheter i bl.a. bilaterala diskussioner. Den som vill veta hur regeringen exempelvis agerat för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, verkat för att avskaffa dödsstraffet eller för att förmedla HBT-kompetens letar förgäves i skrivelsen. Miljöpartiet menar därför att regeringen som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik bör återkomma med en systematisk, heltäckande och långsiktig *människorättsstrategi* för regionen.

Miljöpartiet vill i Asienpolitiken se tydligare formuleringar om hur de svenska politiska diplomatiska och verksamhetsinriktade insatserna för långvarig nedrustning, framför allt på kärnvapenområdet, skall utformas. Allvarligast ser Miljöpartiet på den krigsmaterielexport som Sverige också bidrar till. Det svenska regelverket för vapenexport stipulerar att tillstånd till export inte bör godkännas till

- stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat,
- stat som är invecklad i internationell konflikt som kan befaras leda till väpnad konflikt,
- stat som har inre väpnade oroligheter, eller till
- stat där omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter förekommer.

Vidare är respekt för mänskliga rättigheter ett centralt villkor för att tillstånd skall beviljas. Tillstånd bör inte lämnas om landet bryter mot detta villkor. Trots detta förekommer export till kärnvapenstaterna Indien och Pakistan som både brister i respekten för mänskliga rättigheter och är inbegripna i en konflikt. Under 1990-talet (exklusive 1999) uppgick exporten till Indien till 1 704 miljoner kronor och exporten till Pakistan var 422 miljoner kronor. Tyvärr finns goda skäl att befara att ekonomiska intressen ligger bakom den uppenbara målkonflikt och det självmotsägande beteende som Sverige uppvisar i detta fall. Miljöpartiet menar vidare att Sverige borde vara tydligt med att upprätthålla det vapenembargo mot Kina som ännu finns i EU, särskilt i ljuset av den militära tillväxt och rustning som också sker parallellt med all annan tillväxt i Kina.

Miljöpartiet menar sammanfattningsvis med hänvisning till det ovan sagda att regeringen som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik bör återkomma med en systematisk, heltäckande och långsiktig *nedrustningsstrategi* för ökad säkerhet i Asien och hela världen.

2. Kina, punkt 10 (fp, mp)

Lotta Hedström (mp), Gabriel Romanus (fp) och Nina Lundström (fp) anför:

Utifrån mycket uppseendeväckande, men ännu obekräftade rapporter om koncentrationslägerliknande förhållanden i Kina, där samvetsfångar och bl.a. Falun Gong-anhängare lär skall hållas gömda, torteras och bestjälas på organ, måste en notering göras om detta i detta betänkande.

Uppgifterna kommer från ögonvittnen som citeras och har samlats av SHRIC, *Supporting Human Rights in China*. De hävdar siffror om ca 36 läger med mellan 6 000–14 000 fångar i varje. Rapporter som inte förklaras om en stadigt ökande handel med organ som t.ex. hornhinnor, inger också oro.

Processen att nå säker kunskap om förhållanden, särskilt om de handlar om grova och systematiska övergrepp på mänskliga rättigheter, är som regel vanskelig och kantad av osäkerhet och förnekelse. Det brukar alltid finnas goda skäl för förövare, privata som offentliga, att dölja och förneka vad som pågår. I fallet Kina är det också ett faktum att denna jättemarknad för västerlandets handel och industriutbyte, mer inbjudit officiella representanter till att överse och söka dialog, snarare än att konfrontera regimen för dess allmänt erkända brister på mänskliga rättigheter i de flesta avseenden. På gott och på ont. Dialog kan förvisso också smidigt skapa goda förändringar, men någonstans går en gräns för hur servilt man sköter relationer och när man helt enkelt måste konfrontera rena övergrepp.

Utifrån de förpliktelser vi som land tagit på oss genom att i Stockholm International Forum initiera arbete med att 2003 förebygga folkmord och att vara observanta på rapporter om etnisk rensning, folkmord och folkfördrivning, vill vi på detta sätt ändå göra riksdagen uppmärksam på mycket, mycket allvarliga och djupt bekymrande rapporter om fullständigt groteska förhållanden för fångar i Kina. Särskilt lägret i Sujiantun har lyfts fram för dess extremt grymma behandling av människor.

Vår mening är att dessa uppgifter bör tas på så mycket allvar att vidare undersökningar företas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2005/06:57 En svensk Asienpolitik.

Följdmotioner

2005/06:U4 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen bör utarbeta skilda strategier för
Kina, Japan, Indien samt en politik för de snabbt växande ekonomi-
erna och en politik för att öka demokratin och välbefindandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen skall verka för pressfrihet och yttran-
defrihet inom ramen för FN:s möten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs i avsnittet om demokrati och mänskliga rättigheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Indien och Japan borde väljas in i ett utvidgat
säkerhetsråd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Burma och deltagandet i ASEM:s möten.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att fasa ut det bilaterala biståndet till länder som
Kina, Vietnam och Laos.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige på olika sätt bör utveckla sina förbindel-
ser med Taiwan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige inom ramen för EU:s gemensamma
utrikes- och säkerhetspolitik bör verka för att Taiwan ges en plats i
FN, under förutsättning att Taiwans folk väljer att förklara sig suve-
ränt och under tiden verka för att Taiwan ges observatörsplats i FN.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Taiwans folk självt skall ges möjligheten att
avgöra sin framtid genom demokratiska val.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att EU och USA skall utforma en gemensam Kina-
politik.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att alla världens stater ingår i gemensamma ansträngningar mot pandemi och ohälsa.

2005/06:U5 av Lotta Hedström (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att, som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik, återkomma med en systematisk, heltäckande och långsiktig hållbarhetsstrategi för att bemöta det framtida energi- och resursbehovet i länderna i Asien.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att, som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik, återkomma med en systematisk, heltäckande och långsiktig mänskorskorätsstrategi för regionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att, som en huvudpunkt i en samlad Asienpolitik, återkomma med en systematisk, heltäckande och långsiktig nedrustningsstrategi för ökad säkerhet i Asien och hela världen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vid eventuella målkonflikter mellan hänsynstagande till mänskliga rättigheter i olika asiatiska länder och svenska ekonomiska behov, de förra skall ha företräde enligt vad som beslutats i Sveriges politik för global utveckling.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkomma med förslag på internationellt bindande överenskommelser för stora internationella företags sociala och miljömässiga påverkan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkomma med förslag på delstrategier för att öka konsumentmakten i Sverige och de asiatiska länderna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkomma med förslag på åtgärder för att förmå alla asiatiska länder att ratificera ILO:s samtliga konventioner om rättigheter i arbetslivet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta svenska ambassader i Kathmandu respektive Kabul, för bl.a. samordning av biståndsinsatser.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:U206 av Sten Tolgfors (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om befrielsen av Afghanistan.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:U201 av Sten Tolgfors (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frågan om Folkrepubliken Kinas militära rustningar måste stå i centrum för Sveriges Asienpolitik.

2004/05:U202 av Sten Tolgfors (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionens anförs om att Sverige bör verka för att Taiwan skall få observatörsstatus i WHO, för att stärka det internationella samarbetet mot smittspridning.

2004/05:U203 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Folkrepubliken Kinas hot om våld mot Taiwan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd för demokratin i Taiwan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Folkrepubliken Kinas försök att påverka utfallet av fria och demokratiska val i Taiwan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av dialog mellan Folkrepubliken Kina och Taiwan.

2004/05:U204 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten till visum för besök i Sverige för Taiwans demokratiskt valda ledare, när de reser hit i egenskap av privatpersoner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska regeringen bör verka för en förändring av EU-ländernas visumpraxis, i syfte att avveckla hindren för Taiwans demokratiskt valda ledare att besöka EU-länderna i privat kapacitet.

2004/05:U205 av Sten Tolgfors (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Folkrepubliken Kina måste mätas efter samma måttstock som alla andra länder vad gäller krav på mänskliga rättigheter, demokrati och utrikespolitiskt agerande.

2004/05:U207 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den bristande respekten för mänskliga fri- och rättigheter i Folkrepubliken Kina måste vara en central fråga på Sveriges utrikespolitiska agenda.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU måste verka för att rättsväsendet i Folkrepubliken Kina avpolitiserar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU måste verka för att politiska fångar i Folkrepubliken Kina frigges och att förföljelsen av oppositionella samt religiösa personer upphör.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de mänskliga rättigheternas universalitet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försvinnandet av hundratusentals flickor är en oacceptabel konsekvens av "ettbarnspolitiken" i Kina och synen på mäns och kvinnors olika värde.

2004/05:U208 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ockupationen av Tibet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en demokratisk utveckling i Kina.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om respekten för Taiwans suveränitet.

2004/05:U213 av Alice Åström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för en diplomatisk offensiv för att stärka oppositionens och scheik Hasinas fysiska säkerhet i Bangladesh.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för en oberoende internationell undersökning av de omfattande brott mot mänskliga rättigheter som begåtts och begås i Bangladesh.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för att en undersökning kommer till stånd om de förbrytelser som begåtts i Bangladesh har anknytning till internationell terrorism.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige som medlem av EU och FN skall verka för att brott mot mänskliga rättigheter i Bangladesh rannsakas och döms.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för att skyddet av journalister, diplomater, advokater, människorättsaktivister och ledare för olika frivilligorganisationer stärks.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige som enskild stat och som medlem av EU och FN skall verka för att handels- och biståndsavtal som sluts med Bangladesh knyts till förhållandena när det gäller mänskliga rättigheter och människors rättssäkerhet i Bangladesh.

2004/05:U236 av Inger René och Patrik Norinder (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att Sverige i FN bör verka för Taiwans deltagande i det internationella samarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att Sverige bereder Taiwans representationskontor i Stockholm villkor som är likvärdiga dem som kommer andra utländska beskickningar till del.

2004/05:U239 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att taiwanesiska medborgare i ledande ställning bör beviljas besöksvisum till både hela EU och Sverige, och att hänsyn till Beijingregimen inte får stå i vägen för detta.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att Kina måste förmås att tillämpa hela det internationella regelverket gällande mänskliga fri och rättigheter liksom att införliva det i sin dagliga rättstillämpning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att Beijing bör uppmuntras att ge Tibet och Xinjiang långtgående självbestämmande, upprätthålla respekt för mänskliga rättigheter där samt skapa förutsättningar för att vårda och utveckla kulturella och religiösa särdrag utan hot och förföljelser.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att Sverige på olika sätt bör utveckla sina politiska förbindelser med Taiwan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att Sverige inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken inom EU bör verka för att Taiwan ges en plats i FN, under förutsättning att Taiwans folk väljer att förklara sig suveräna och under tiden verka för att Taiwan ges observatörsplats i FN.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförts om att Taiwans folk själva skall ges möjligheten att avgöra sin framtid genom demokratiska val.

2004/05:U262 av Gunnar Axén m.fl. (m, fp, kd, v, c, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för att Taiwan skall kunna delta i arbetet inom WHO som observatör.

2004/05:U273 av Alice Åström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN och andra internationella forum skall fästa uppmärksamheten på det kinesiska rättssystemets brist på självständighet i förhållande till statsorganen och partiapparaten och peka på de följder dessa brister får för den enskilde individen/medborgaren.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN skall kräva en samlad rapport om kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Kina och att den framläggs på ett sådant sätt att Kina tvingas gå i svaromål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN och i andra internationella forum skall kräva att Kina följer de konventioner man själv anslutit sig till och tillämpar de mänskliga rättigheterna när det gäller yttrande-, tanke- och organisationsfrihet samt att dessa rättigheter även skall omfatta en rörelse som falungong.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN och andra internationella forum skall kräva att Kina följer de konventioner som man själv anslutit sig till och i praktiken tillämpar de mänskliga rättigheterna när det gäller yttrande-, tanke- och organisationsfrihet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige med kraft verkar för att förföljelserna i Kina mot falungong-utövare upphör.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN, EU och andra internationella forum kraftfullt verkar för att Kina i praktiken tillämpar demokratiska fri- och rättigheter, vilket ökar betingelserna för en starkt rättssäkerhet i landet.

2004/05:U274 av Annelie Enochson m.fl. (kd, fp, m, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fortsättningsvis verkar för, både i dialogen mellan Sverige och Kina samt i EU:s dialog med Kina, att de mänskliga rättigheterna i Kina respekteras fullt ut också för minoriteterna.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter kräver att Kinas många miljoner troende får möjlighet att samlas fritt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter på alla sätt verkar för att Rebiya Kadeer släpps ut från fängelset.

2004/05:U292 av Lennart Kollmats (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att ge Taiwans representant i Sverige officiell status.

2004/05:U295 av Kent Olsson m.fl. (m, fp, kd, v, c, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödja principen om icke-våld och verka för att seriösa förhandlingar kommer till stånd mellan Kinas regering och den tibetanska exilregeringen för en snar lösning på den långvariga Tibetfrågan i enlighet med vad som föreslagits i Dalai Lamas s.k. Strasbourgfördrag.
2. Riksdagen begär att regeringen i sina kontakter med Folkrepubliken Kina verkar för att Gedhun Chökyi Nyima tillsammans med sin familj samt de övriga som greps vid erkännandet av denne som den elfte Panchen lama omedelbart släpps.
3. Riksdagen begär att regeringen i sina kontakter med Folkrepubliken Kina ställer krav på att dödsdomen mot den buddistiske ledaren Tenzin Delek Rinpoche upphävs och att hans fall omprövas i en rättvis och offentlig rättegång.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall följa utvecklingen av mänskliga rättigheter i Tibet och Kina och klart och tydligt i FN och andra internationella forum påtala övergrepp mot mänskliga rättigheter.

2004/05:U296 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Nordkoreas kärnvapenprogram.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Nordkoreas hot mot sina grannar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att FN:s säkerhetsråd tar sitt utpekade ansvar för internationell fred och säkerhet i fallet med Nordkoreas aggression och kärnvapenprogram.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att Sverige och EU ger sitt stöd för demokratin Sydkorea.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten för Nordkoreas folk att leva i demokrati och med åtnjutande av respekt för mänskliga fri- och rättigheter.

2004/05:U308 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ställa ökade krav på bl.a. Kina och Indien vad gäller kvinnoförtrycket i länderna och förekomsten av s.k. prenatal könsdiskriminering.

2004/05:U327 av Berit Jóhannesson och Gustav Fridolin (v, mp):

1. Riksdagen begär att regeringen att agerar i enlighet med vad i motionen anförs för att befrämja respekt för lagen i Indonesien.
2. Riksdagen begär att regeringen agerar för att domstolsutslaget inte får bli ett prejudikat i enlighet med vad i motionen anförs.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:U201 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Taiwan observatörsstatus i WHO.

2005/06:U204 av Sten Tolgfors (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på demokratiska reformer i Folkrepubliken Kina.

2005/06:U207 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en demokratisk utveckling i Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ockupationen av Tibet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om respekten för Taiwans suveränitet.

2005/06:U211 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den bristande respekten för mänskliga fri- och rättigheter i Folkrepubliken Kina.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU måste verka för att rättsväsendet i Folkrepubliken Kina avpolitiserar.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU måste verka för att politiska fångar i Folkrepubliken Kina frigges och att förföljelsen av oppositionella samt religiösa personer upphör.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de mänskliga rättigheternas universalitet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om otydligheten i regeringens agerande gällande mänskliga rättigheter i Folkrepubliken Kina.

2005/06:U213 av Sten Tolgfors (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att Taiwan skall få observatörsstatus i WHO, för att stärka det internationella samarbetet mot smittspridning.

2005/06:U218 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige bör verka för att Aymadia Jamaats situation och utsatthet uppmärksammas.

2005/06:U220 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att observera och i internationella relationer påtala det allvarliga läget för de mänskliga rättigheterna i Indonesien för de före detta politiska fångarna och för kristna.

2005/06:U225 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Burma bör bli en fråga för FN:s säkerhetsråd. Ett första steg är att diskutera denna fråga inom ramen för EU med de medlemsländer som sitter i FN:s säkerhetsråd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att FN bör bevaka situationen i landet genom en särskild rapportör för mänskliga rättigheter samt generalsekretärens särskilda sändebud.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av riktade sanktioner mot militärregimen och att förhindra ett svenskt handelsutbyte.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att sätta kravet på Aung San Suu Kyis, den legitimit valda ledarens, frigivning i fokus för de diplomatiska relationerna till Burma.

2005/06:U226 av Lotta Hedström och Gustav Fridolin (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om aktivt stöd till det västpapuanska folkets strävan att få bestämma över sitt eget land och att en folkomröstning om detta skall hållas så snart som möjligt.

2005/06:U229 av Sten Tolgfors (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd för demokratin i Taiwan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en förening mellan Folkrepubliken Kina och Taiwan måste ske på demokratins grund och med respekt för mänskliga fri- och rättigheter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett-Kina-politiken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Folkrepubliken Kinas försök att påverka utfallet av fria och demokratiska val i Taiwan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av dialog mellan Folkrepubliken Kina och Taiwan.

2005/06:U234 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förstärkning av Sveriges utvecklingssamarbete med Östtimor med avseende på demokrati och ekonomi.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall agera för att skapa internationell uppslutning för en bärkraftig ekonomisk utveckling i Östtimor som undviker att upprepa klassiska ekonomiska felgrepp och utjänta modeller.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förstärkning av ökat svenskt utvecklingssamarbete inom den civila NGO-sektorn i Östtimor.

2005/06:U248 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige genom EU och FN skall vara pådrivande för att de mänskliga rättigheterna respekteras i Kina samt att Kina genomför reformer syftande till demokrati och rättsstat.

2005/06:U255 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU och FN fortsatt bör uppmuntra den politiska dialogen mellan Indien och Pakistan och understryka vikten av att parterna efterlever ingångna överenskommelser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konflikten i Kashmir måste lösas med fredliga medel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU måste påtala och fördöma de allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna som pågår i Kina.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör upprätthålla kontakten med Kina och söka samarbete och partnerskap i olika frågor och på det sättet verka för en demokratisk utveckling i Kina.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det oacceptabla i Kinas ettbarnspolitik.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU i sina relationer med Indien bör påtala vikten av att respektera minoriteters rättigheter, att inte diskriminera på grund av kast och att respektera religionsfrihet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU bör uppmuntra Indien att spela en mer framskjuten roll för att främja en demokratisk utveckling i andra delar av Asien.

2005/06:U262 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en aktiv svensk Turkmenistanpolitik i syfte att verka för en demokratisk utveckling där brott mot mänskliga rättigheter upphör.

2005/06:U263 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten till visum för besök i Sverige för Taiwans demokratiskt valda ledare, när de reser hit i egenskap av privatpersoner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska regeringen bör verka för en förändring av EU-ländernas visumpraxis, i syfte att avveckla hindren för Taiwans demokratiskt valda ledare att besöka EU-länderna i privat kapacitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige alltid skall driva värdet av demokrati och mänskliga rättigheter i internationella relationer.

2005/06:U269 av Annelie Enochson m.fl. (kd, m, fp, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fortsättningsvis, såväl i dialogen mellan Sverige och Kina som i EU:s dialog med Kina, bör verka för att de mänskliga rättigheterna i Xinjiangprovinsen i Kina respekteras fullt ut också för etniska och religiösa minoriteter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter bör kräva att Kinas många miljoner religiösa minoriteter får möjlighet till mötesfrihet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta initiativ till en konferens som diskuterar religiösa minoriteters situation i Kina.

2005/06:U286 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att taiwanesiska medborgare i ledande ställning bör beviljas besöksvisum till både hela EU och Sverige och att hänsyn till Pekingregimen inte får stå i vägen för detta.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kina måste förmås tillämpa hela det internationella regelverket gällande mänskliga fri- och rättigheter liksom att införliva det i sin dagliga rättstillämpning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU har ett stort ansvar för att FN:s auktoritet hävdas när det gäller tillsynen av respekten för de mänskliga rättigheterna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Folkpartiet ämnar stödja Tibets strävanden efter självbestämmande i den händelse det tibetanska folket i framtiden väljer att förklara sin självständighet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Beijingregimen skall upprätthålla respekt för de mänskliga rättigheterna samt skapa förutsättningar att vårda och utveckla kulturella och religiösa särdrag utan hot och förföljelser i Tibet och Xinjiang.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU gentemot den kinesiska maktledningen entydigt måste fördöma all kinesisk maktpolitik mot Taiwan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige på olika sätt bör utveckla sina politiska förbindelser med Taiwan.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik bör verka för att Taiwan ges en plats i FN, under förutsättning att Taiwans folk väljer att förklara sig suveräna, och under tiden verka för att Taiwan ges observatörsplats i FN.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Taiwans folk själva skall ges möjligheten att avgöra sin framtid genom demokratiska val.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs i avsnittet om Taiwan och WHO, inklusive betydelsen av att alla världens stater ingår i gemensamma ansträngningar mot pandemi och ohälsa.

2005/06:U289 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna som pågår i Kina skall påtalas och fördömas.

2005/06:U302 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att en ny och rättvis folkomröstning hålls i Västpapua så att landets invånare bereds möjlighet att avgöra om landet skall ges självständighet eller fortsätta tillhöra Indonesien.

2005/06:U342 av Kent Olsson m.fl. (m, fp, kd, v, c, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den religiösa situationen och kränkningarna av mänskliga rättigheter i Tibet som symptom på ett politiskt problem, vilket kräver en politisk lösning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödja det tibetanska folkets icke-våldskamp och verka för att påverka Folkrepubliken Kinas ledare att gå in i konkreta förhandlingar med Dalai lamas representanter till ömsesidigt gagn för Tibets och Kinas folk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta dialogprocessen mellan Folkrepubliken Kinas ledare och Dalai lamas representanter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges roll i dialogen om mänskliga rättigheter mellan EU och Kina och att man anmodar Sveriges regering att uppmana ministerrådet och kommissionen att genomföra en grundlig bedömning av effektiviteten i dialogen om mänskliga rättigheter mellan EU och Kina.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att stödja den uppmaning som i september 2005 gjordes av FN:s kommitté för barnens rättigheter till Folkrepubliken Kinas regering att tillåta ett oberoende organ att besöka Gedhun Choekyi Nyima, den 11:e Panchen lama av Tibet, för att förvissa sig om hans hälsa och välbefinnande.

2005/06:U358 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige skall verka för att Taiwan ges möjlighet att ansluta sig till FN, WHO, OECD och IMF.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av att Sverige tydligt deklarerar hållningen att Taiwan, liksom andra suveräna, fria och demokratiska stater, fritt och självständigt avgör sitt lands framtid.

2005/06:U387 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att världssamfundet skall ge ett tydligt stöd för en fredlig utveckling av relationen Kina–Taiwan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ett-Kina-principens villkor måste grundas på en positiv utveckling av mänskliga rättigheter, demokrati, öppenhet och rättssamhällets principer, där Taiwan bör utgöra ett föredöme för regionens utveckling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige via EU verkar för att Taiwan ges möjligheter att delta i och bidra till FN och dess underorganisationer med egna representanter.